

Zeven dorpen, zeven gezichten

*Dorps-cv's Ankeveen, Breukeleveen/Muyeveld/
Boomhoek, Kortenhoeft, Nederhorst den Berg,
Nieuw-Loosdrecht, Oud-Loosdrecht
en 's-Graveland*

Colofon

Deze dorps-cv’s zijn ontwikkeld in opdracht van Gemeente Wijdmeren en Gemeente Hilversum door onderzoeks- en adviesbureau **theRevolution**. De teksten kwamen tot stand op basis van uitgebreid onderzoek onder en in co-creatie met inwoners van de zeven dorpen: Ankeveen, Breukeleveen/ Muyevelt/Boomhoek, Kortenhoef, Nederhorst den Berg, Nieuw-Loosdrecht, Oud-Loosdrecht en ’s-Graveland. Vervolgens zijn ze vastgesteld door het College van B&W van Gemeente Wijdmeren.

Onderzoek Marije Swaak, Frederique Graauw, Susan de Vries, Boudewijn Bugter, Marieke Veere Vonk en Hannah Kingma
Teksten dorps-cv’s Boudewijn Bugter
Vormgeving Marieke Veere Vonk en Gijs Rempt
Fotografie Willem Spaan – Liminal Media, beeldbank Gemeente Wijdmeren, Historische Kring in de Gloriosa

Inhoud

6	<i>Zeven dorpen, zeven gezichten</i>
10	<i>Ankeveen</i> Interview Niki
18	<i>Breukeleveen, Muyeveld en Boomhoek</i> Interview Frits en Jan
26	<i>Kortenhoef</i> Interview Madelinde
34	<i>Oud-Loosdrecht</i> Interview Arie
42	<i>Nieuw-Loosdrecht</i> Interview Nico
50	<i>Nederhorst den Berg</i> Interview Dave
58	<i>'s-Graveland</i> Interview Kees
68	<i>Van verhalen naar beleid: dorps-cv's als startpunt voor het nieuwe gemeentebestuur</i> Behind the scenes: aanleiding, context en aanpak Van verhalen naar beleid en uitvoering Bouw aan sterke relaties met de dorpen: aanbevelingen

Zeven dorpen, zeven gezichten

Lichte nevel tussen bossen en weilanden, tien tinten groen. Plassen glinsteren als de zon doorbreekt. Morgenrood in vaarten en riviertjes, kronkelend door het veen. Huizen in linten langs dijken, dorpen eilanden in blauw en groen. In de winter krakend ijs, krassende schaatsen. 's Zomers snerpende scheidsrechtersfluitjes, gejuich bij de gelijkmaker. Water overal, natuur als speeltuin.

Hier zijn we thuis. Kennen we de mensen. Achter de toonbank, langs het voetbalveld en op straat. We weten wie er nieuw is, wie er al jaren woont. Wie we kunnen bellen als er iets moet gebeuren. Een inzameling opzetten voor het goede doel, een podium bouwen voor een evenement. Of als een van ons hulp nodig heeft bij de boodschappen of een klus in huis.

We wonen in zeven dorpen, elk met een eigen karakter. In Ankeveen hebben we circa 25 verenigingen en doet bijna iedereen mee, of we nou in het dorp wonen of 'om de bocht'. In Breukeleveen, Muyevel en Boomhoek kan het stil zijn op de dijk, maar in onze appgroepen gonst het van het leven. In Kortenhoef kiezen we al dertig jaar de landskampioen palingroken én koken we voor burens die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. In Nederhorst den Berg zijn we nuchter, recht door zee en behulpzaam, maar als plannen ons niet zinnen richten we als ludiek signaal een republiek op. In Nieuw-Loosdrecht zijn we gehecht aan onze privacy en toch zetten we het dorp elk jaar met z'n allen tien dagen op stelten. In Oud-Loosdrecht bepalen de seizoenen ons ritme: in de zomer bruisend en bourgondisch, in de winter ingetogen en op onszelf. En in 's-Graveland genieten we van monumenten en eeuwenoude landgoederen, en is de voetbalclub het kloppend hart waar jong en oud samenkomen.

Zeven gemeenschappen, zeven gezichten. En toch herkennen we elkaar. Dezelfde trots op de omgeving. Hetzelfde vermogen om dingen zelf te regelen. Dezelfde bereidheid om iets te doen voor de mensen om ons heen.

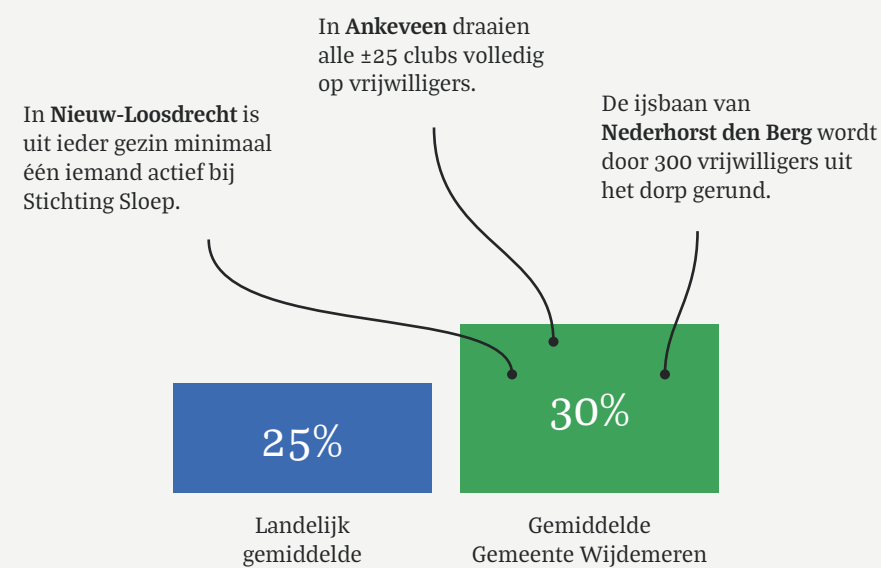
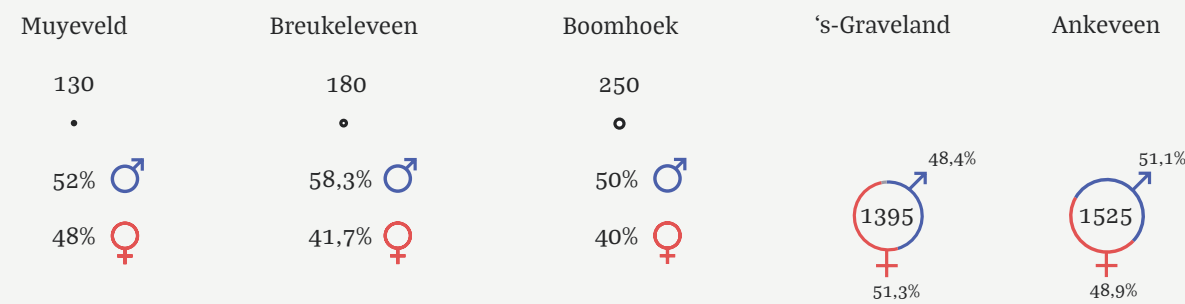

Die eigenheid per dorp én dat gedeelde fundament is waar deze dorps-cv's over gaan. Samen vormen ze een gids voor wie onze gemeenschappen wil begrijpen om betere keuzes te maken. In elk cv nemen we je mee in ons dorp: wie we zijn, waar we trots op zijn en wat we nooit willen verliezen. Maar ook waar we zorgen over hebben, en wat we belangrijk vinden. In onze eigen woorden. En recht uit ons hart.

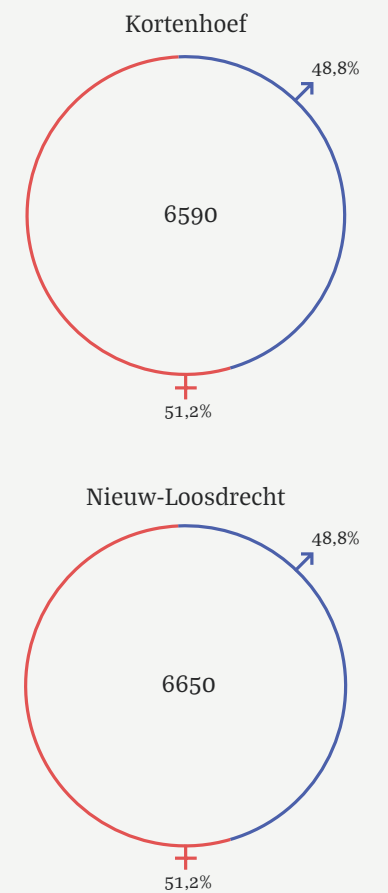
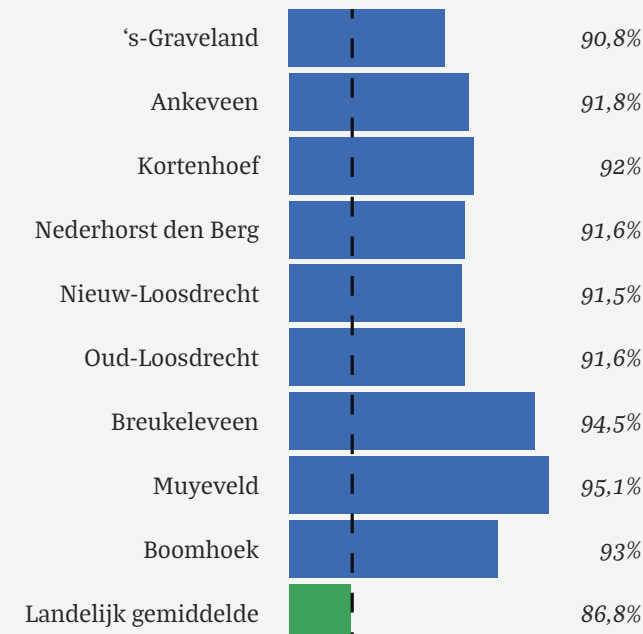

Feiten en cijfers

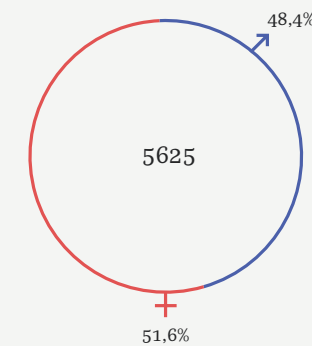
Elk dorp heeft een eigen verhaal. Dat verhaal lees je terug in de ervaringen van inwoners én in de feiten en cijfers van het dorp. Samen laten ze zien wat de dorpen met elkaar gemeen hebben, maar vooral ook waarin ze van elkaar verschillen.

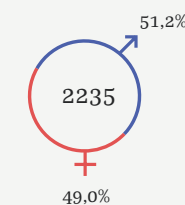
Percentage inwoners die tevreden is met hun woonomgeving

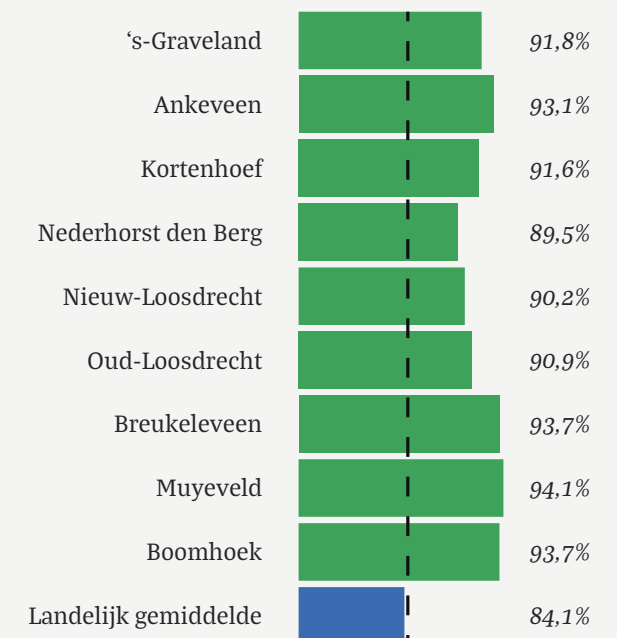
Nederhorst den Berg

Oud-Loosdrecht

Percentage inwoners die tevreden is met het groen in hun omgeving

In ons dorp zijn 'zelf doen' en 'samen doen' de kern van hoe we leven.

Wie ons dorp binnenkomt, komt over een gele brug.
Daar zit een verhaal aan vast dat veel zegt over ons dorp.
En vooral over ons, de Ankeveners. Dus terug naar die brug. Die werd tien dagen voor de bevrijding, op 25 april 1945, vernietigd door de Duitsers. En precies 75 jaar later namen drie van ons het initiatief om de brug te herbouwen. En dat bouwen, dat deden een Ankeveense architect en Ankeveense vaklieden.

Dat is geen toeval. Want wij doen de dingen zelf.
En samen, altijd samen.

De orginele gele brug

We zijn gevormd door onze geschiedenis

Dat we ons inzetten voor ons dorp en voor elkaar zit diep in onze genen.

Want Ankeveen bestaat al sinds 953. En wie oud is, heeft geschiedenis. Zo stonden in 1672 de Franse troepen op onze dijk. We joegen ze eraf met zeisen en schoffels. Boeren die soldaten verslaan, dat zegt iets over ons onverzettelijke karakter.

Wat ons het meest gevormd heeft? De vervening. Die plassen om ons heen, die hebben onze voorouders gegraven. Generaties lang, spade voor spade. Maar toen het veen op was, was er niets meer: geen grond, geen industrie. En geen geld. We hadden alleen elkaar, dus moesten het samen rooien. Dat was ons fundament.

En waar de armoede ons op elkaar aanwees, maakten de kerken daar een gemeenschap van. Met rituelen, structuur en saamhorigheid. De katholieke en de protestants-hervormde gemeente hebben samen ons dorp gevormd. De gewoontes die daar ontstonden, zie je terug in de verenigingen en tradities van vandaag.

Wie meedoet, hoort erbij: samen maken we nieuwe geschiedenis

Het is hier ontzettend fijn wonen.

De rust, de stilte, de natuur en de prachtige omgeving maken Ankeveen een wereld op zich, waar mensen zich echt thuis voelen. Veel van ons wonen hier dan ook al decennia of zelfs generaties lang.

Al waren we om eerlijk te zijn niet vanaf dag één zo'n hechte gemeenschap. In het noorden lag Hollands Ankeveen, in het zuiden Stichts Ankeveen. Dat werd pas in 1819 op papier samengevoegd. Maar een handtekening op papier maakt twee dorpen geen één. Dat kostte

Niki la Maître - 2026

Daarom zegt de bouw van de Gele Brug zo veel over ons en ons dorp. Dat 'zelf doen' en dat 'samen doen' zie je terug in alles wat in het dorp gebeurt. We sporten en spelen wat af, van tennis en voetbal tot petanque en biljart. We houden van een feestje: we vieren carnaval bij De Schuimlikkers of het Oktoberfest op de jaarlijkse kermis. Bij De Vriendschapskring zie je ons dansen, blazen en swingen, bij All Directions en het Havenloos Mannenkoor hoor je ons zingen. We geven om de natuur: we zeisen bermen, willen zwaluwen beschermen en onderhouden oevers en paden. De ooievaar op ons schild zie je na jaren hoeden weer volop in het wild broeden. En op het water waar we in de winter schaatsen, roeien we elke vier jaar een half etmaal voor het goede doel.

Zo kunnen we nog wel even doorgaan. Want met onze 1.525 inwoners houden we circa 25 bloeiende clubs en verenigingen in de lucht. We organiseren elke maand enkele activiteiten of evenementen. En alles, echt alles draait op vrijwilligers. Veel van ons zijn zelfs vrijwilliger bij meerdere van die initiatieven tegelijk.

tijd. En hoewel we ons inmiddels met elkaar verbonden voelen, merk je soms toch verschil tussen Ankeveners uit het ‘echte’ dorp en Ankeveners die ‘om de bocht’ wonen. Oftewel: aan de Herenweg. Dat geldt ook voor geboren en getogen Ankeveners en burens die hier ‘pas’ jaren wonen. De band met mensen die je vanaf de kleuterschool kent, is nou eenmaal anders dan relaties die je later aangaat.

Maar weet je, uiteindelijk maakt waar je woont of geboren bent niks uit.

Wie meedoet, die hoort erbij. Zo simpel is het. Daarom verwelkomen we nieuwe mensen altijd met open armen, met een plantje of een cadeautje. Daarbij drukken we hen wel op het hart: niemand is verplicht, maar het is gewoon *leuk* als je meedoet. En vervolgens maken we samen nieuwe geschiedenis.

Onze voorzieningen maken we samen – en dat maakt ze ontzettend waardevol

Misschien lijkt het voor een buitenstaander trouwens wel alsof er weinig voorzieningen zijn. En dat is ergens ook wel waar.

“Je hebt er niks, maar toch heb je er alles”

Niki la Maître

Want ja, voor onze dagelijkse boodschappen en grotere behoeften moeten we naar onze buurdorpen. Of zelfs naar Hilversum. Maar dat ervaren de meesten van ons niet echt als een probleem: we hebben een auto of gebruiken de belbus.

Tegelijkertijd: elke zaterdag is hier wél een markt, waar we verse producten kopen en samen een bakje doen bij Jacob’s koffi corner.

We hebben geen dorps huis, maar zien elkaar op straat: iedereen groet elkaar. We ontmoeten elkaar bij de fanfare, de ijsclub, de pastorie of in de kantine van de voetbalclub. Er is een drukbezochte kroeg, die al eeuwenlang *the place to be* is voor een drankje, feestjes en gewoon gezellig samen zijn. Als we geen zin hebben om te koken, gaan we naar Bistro De Molen of De Scheve Schaats. En de

Het Wapen van Ankeveen - 2026

Dillewijn biedt theater, muziek en film.

Oh, en die markt... wat denk je? Precies, die hebben we zélf opgezet en organiseren we volledig zelfstandig. Net zoals de Dillewijn gerund wordt door zo’n honderd vrijwilligers uit ons dorp. Oftewel, ook hier geldt: wat er wél is, maken we samen. En dat maakt het ontzettend waardevol.

De natuur is onze grote liefde, het meest trots zijn we op elkaar

Over waardevol gesproken... Als je een Ankeveener vraagt waar die trots op is, dan zul je vaak dingen horen die met de natuur te maken hebben. Onze prachtige omgeving is wat we allemaal ontzettend waarderen. Denk aan het Bergse Pad, waar je door de moerassen en plassen door wandelt. En tussen de petgaten en legakkers het fluitconcert van allerlei watervogels hoort.

We hebben het mooiste ijs van de regio: de wind maakt het dik en snel. Onze bermen staan vol bloemen en de biodiversiteit is enorm, omdat we ze handmatig maaien met een zeis, wat de bodem niet verstoort. We noemden al de ooievaars, die sinds 1910 bij koninklijk besluit op het wapen van ons dorp prijken, maar door onze goede zorgen ook in het echt weer opvallend veel nesten bouwen.

Het Wapen van Ankeveen - 2026

De ‘nieuwe’ Herenweg - 1995

Maar als je al het voorgaande leest, dan zal het je niet verbazen: in Ankeveen vormen we samen onze dorpsidentiteit. Dus misschien zijn we nog wel het meest trots op elkaar.

Wat we willen beschermen en versterken

Dat gezegd hebbende, zijn er natuurlijk ook wel wat dingen waar we ons zorgen over maken. We organiseren heel veel, en het zou fijn zijn als we nog iets meer plekken hebben waar we dat zouden kunnen doen. Een ‘clubhuis’ of meer plekken waar we een dorpshuis-achtige functie kunnen creëren. Ook worden de mensen die in ons dorp de spil vormen van alle activiteiten ouder; we maken ons zorgen over opvolging. De schaarste aan en steeds hogere prijzen van woningen maakt het voor mensen die hier zijn opgegroeid steeds lastiger om te blijven. Maar hetzelfde geldt voor ouderen: er zijn eigenlijk ook te weinig mogelijkheden voor hen om ‘door te schuiven’, waardoor woningen voor jongeren zouden vrijkomen.

Als er te weinig jonge gezinnen in ons dorp kunnen wonen, kan dat ertoe leiden dat we voorzieningen verliezen. De Joseph Lokin-basisschool en buitenschoolse opvang, bijvoorbeeld,

kunnen natuurlijk alleen blijven bestaan als er voldoende kinderen gebruik van maken. Ook voor de sportclubs en verenigingen is aanwas van nieuwe leden nodig om het voortbestaan te garanderen.

En natuurlijk, nieuwe Ankeveners zijn van harte welkom, dat zeiden we al. Mensen die van buiten komen, aangetrokken door rust en natuur, die zijn absoluut deel van de oplossing van onze zorgen. Tegelijkertijd willen we wel graag onze dorpsidentiteit van ‘zelf doen’ en ‘samen doen’ bewaren en bewaken, en ons ondernemerschap blijven stimuleren. Soms zie je bij mensen die bijvoorbeeld uit de grote stad komen, dat die daar minder vanzelfsprekend in meegaan. Daarom is het belangrijk dat we letterlijk en figuurlijk ruimte maken voor de volgende generatie Ankeveners.

Ankeveners op de jaarlijkse boomfeestdag - 1992

Ten slotte: omdat we al zo veel zelf doen, staat onze relatie met Natuurmonumenten soms wat onder druk. De ideeën die de organisatie heeft, verschillen nog wel eens van die van ons. Terwijl we allemaal baat hebben bij en belang hechten aan onze prachtige omgeving. Dus die relatie kan wat meer aandacht gebruiken.

Het mooiste (toekomstige) ijs van de regio - 2026

Tot slot: ons advies voor de nieuwe gemeente

Eigenlijk kunnen we er kort over zijn: laat onze gemeenschap onze gemeenschap zijn. Als uit het voorgaande iets duidelijk wordt, dan is het wel dat we onze eigen boontjes kunnen doppen. We willen daarvoor graag de ruimte houden. Dat betekent dat we liever in gesprek gaan over hoe evenementen kunnen verlopen, dan dat we per definitie ingewikkelde regelgeving moeten volgen of voorwaardelijke plannen moeten maken om het te mogen organiseren. Terwijl zulke evenementen hier al jaren organisch en succesvol verlopen.

Natuurlijk begrijpen we dat de gemeente wettelijke taken heeft en zelf dus ook initiatieven moet nemen. Maar bedenk daarbij: in ons dorp doen we alles altijd zelf, en altijd samen. Dat ‘zelf doen’ zal niet altijd lukken bij de zaken waar de gemeente verantwoordelijk voor is. Maar ‘samen doen’, dát kan altijd.

Dus: is er een idee, een plan of een plicht? Laten we praten! Dan kunnen we samen bekijken hoe we dat het beste uit kunnen voeren. Als je ons laat meedenken vanuit onze kennis en ervaring, en onze input ook echt gebruikt, dan vind je in ons een sterke en loyale partner. Dan kunnen ook wij samen weer nieuwe geschiedenis maken.

Je hebt er niks, maar toch heb je er alles

Dat is toch wel de mooiste omschrijving die ik heb gehoord van een ras-Ankevener. Het moment dat je het dorp inrijdt na een lange vakantie, dat geeft wel een gevoel van rust. Dan zie je de Ankeveense Martinuskerk of de grote vlakte van de ijsbaan. Dat is voor mij thuiskomen. Ik ben een geboren en getogen, trotse Ankevener.

Trots zit in ons dorp

Trots zit in het dorp. Mensen staan hier voor elkaar klaar en helpen elkaar wanneer het nodig is. Gaat het niet zoals het moet, dan moet het maar zoals het gaat. Ankeveen staat bekend om haar vele inschrijvingen bij de Kamer van Koophandel: er zijn veel stichtingen en verenigingen. Ankeveners zijn heel erg betrokken bij het wel en wee van hun dorp. Iedereen wil wel zijn steentje bijdragen. Het lukt ons altijd.

Ik ben vrijwilliger op verschillende plekken. Ik train een jeugdteam bij het voetbal, ben penningmeester bij de zaalvoetbalvereniging en voorzitter van de Stichting Oranje Festiviteiten Ankeveen. We hebben net de Ronde van Ankeveen gehad. Dan zie je dat mensen langer blijven staan, elkaar herkennen, erkenning krijgen van anderen, een groot applaus van mensen. Dat symboliseert dat we het altijd met elkaar regelen en doen.

Als je een grote gemeente bent, is het belangrijk dat je ziet en weet wat een Ankevener een Ankevener maakt. Waardoor we het trotse gevoel hebben, en wat dat trotse gevoel veroorzaakt: natuurschoon en het sociale leven in ons dorp.

Dit zijn Breukeleveen, Muyeveld en Boomhoek

BREUKELEVEEN, MUYEVELD EN BOOMHOEK

*Wij zijn drie gemeenschappen die houden
van stilte én van reuring*

Ruim vier kilometer dijk, water aan beide kanten.
Geen centrum, geen kruispunt, geen kern.
Wie in Breukeleveen woont, woont op één lijn: van de
Tienhovense Nieuweweg tot en met het Breukeleveense
Meentje. Na het Meentje begint de dijk van Muyeveld,
die even verderop overgaat in het buurtschap Boomhoek.
We kijken vanuit onze huizen, vanaf onze steigers,
uit over weids water. En leven in zekere zin met de rug
naar de dijk die ons verbindt.

De strook - 2026

VERBONDEN

*“Voor mij betekent dit dorp vrijheid.
Toen ik jong was ben ik weggegaan en over
de wereld getrokken, maar ik vond toen al:
dat water is waanzinnig.”*

Frits Reijnsbach de Haan

Daardoor is onze dijk van de Herenweg tot en met de Nieuw-
Loosdrechtsedijk vrij stil. Sommige huizen zijn niet permanent
bewoond, en in het algemeen zijn we hier gesteld op onze
rust en privacy. Toch zijn we geen *islands in the stream*, zoals
Hemingway dat zo mooi verwoordt. Integendeel: waar een
buitenstaander vooral geïsoleerde bewoners zou kunnen zien,
in ‘kasten van huizen’ achter hoge hekken, schuilt er achter
die gevels juist een gemeenschap van mensen die er samen
iets van maken. Want hoewel de ‘stromen van ons leven’
inderdaad wat meer uit elkaar kunnen lopen, en we minder
hecht samenleven, zoeken we elkaar evengoed graag op. En al
kan het stil zijn op de dijk, in onze appgroepen gonst het van
het leven.

Dat sociale leven organiseren we over de hele lengte van de
dijk, ieder in onze eigen vertrouwde kring. Op de Herenweg
en het Meentje zoeken we elkaar op de drukbezochte
evenementjes van de Breukeleveense Buurt Commissie,
kortweg BBC. Dat zijn zomer- en winterborrels, exposities en
historische avonden, waar telkens een van ons graag huis of
tuin voor beschikbaar stellen. In Breukeleveen hebben we
een appgroep met 170 leden: de hele dijk zit erin. En ook aan
de andere kant van het Meentje, in Muyeveld en Boomhoek,
hebben we een eigen appgroep.

Hoewel onze netwerken van oudsher hun eigen ritme en
grenzen hebben, is het gevoel overal hetzelfde: we zijn
kleinschalig, betrokken en regelen het graag zelf. Onze
verbindende factor is dat we er samen iets van maken, of we
de handen nu ineenslaan voor een leefbare dijk in Muyeveld
en Boomhoek, of samenkomen voor een zomerborrel of
historische avond in Breukeleveen.

*We wonen aan een rustige dijk
met een roerige geschiedenis*

Over historie gesproken: zo vredig als onze dijk is, zo roerig is
onze geschiedenis. Al sinds de 13e eeuw kregen we met enige
regelmaat te maken met schermutselingen op de grens tussen
Holland en Utrecht, die onze drie buurtschappen eeuwenlang
splitste. Plundering, brandstichting, geweld en verdriet.
Gelukkig ging het er bij de samenvoeging van ons hele lint bij
Loosdrecht eind jaren 80 een stuk gemoedelijker aan toe dan
in de Tachtigjarige Oorlog.

Frits - 2026

Wat die Tachtigjarige Oorlog betreft: zoals bij de meeste dorpen om ons heen, is ook ons ontstaan verbonden met de turfwinning. Die vervening begon al honderden jaren eerder, maar in de 17e eeuw dwong de brandstofnood door de oorlog, en de daardoor toenemende vraag naar turf, onze voorouders om steeds dieper te graven. Zo ontstonden de plassen, die vervolgens onze belangrijkste levensader werden. Zo'n 300 jaar lang voorzagen we in ons levensonderhoud als jagers, kooikers, kruidenzoekers, vissers en rietsnijders.

Recreatieterrein Tienhovensch Kanaal - 1987

Onze dijk is veranderd: van eenvoudige vissershuisjes naar kapitaal vastgoed

Dat was niet altijd een vetpot: in die tijd hadden we het hier over het algemeen niet breed. In de twintigste eeuw veranderde dat echter behoorlijk. Stedelingen ontdekten onze plassen, om te zeilen en te recreëren. Vanaf de jaren 20 kwamen er steeds meer watersporters deze kant op. Dat was als eerste zichtbaar in buurtschap Boomhoek. Vanaf de jaren 30 ontstond daar een heel nieuwe dynamiek, met luxe vakantie- en weekendhuisjes. Mensen die wat te besteden hadden, kochten hier een zomerhuis. In Muyevelt veranderden de oude legakkers ondertussen in geliefde recreatie-eilandjes en jachthavens. Gevolg: onze oude, eenvoudige vissershuisjes en houten zomerhutten werden vanaf de jaren 50 en 70 massaal opgekocht. Vervolgens werden ze gesloopt en vervangen door grotere huizen. En ook onze boothuizen werden omgebouwd tot grotere woningen.

Vandaag de dag is onze dijk een smalle strook, met de Breukeleveense Plas (ook wel: Stille Plas) aan de ene en de Loosdrechtse Plassen aan de andere kant. Daardoor is grond hier ontzettend schaars. Bovendien: er gelden strikte bestemmingsplannen, waardoor er niks meer bijgebouwd mag worden.

Jan - 2026

Gevolg: de prijzen schoten hard omhoog. En dus veranderde onze dijk van een bescheiden, arm gebied langzaam maar zeker in een van de duurere straten van heel Nederland.

We zijn graag op onszelf, maar doen ook graag veel samen

Die prijsstijgingen en veranderingen in bebouwing hebben ons als gemeenschap ook behoorlijk veranderd. Nog maar een handjevol van ons is hier echt geboren en getogen. De huizen werden zo duur dat onze vissersfamilies het niet meer konden betalen.

Het overgrote merendeel van ons is hier van elders naartoe verhuisd. De relaties die we onderling hebben, zijn daardoor wel wat minder hecht dan in de dorpen om ons heen. We leven iets meer op onszelf. En zoals we al zeiden: sommige van onze huizen zijn vakantiewoningen, en niet permanent bewoond. Vaak zijn onze nieuwe burens bovendien wat ouder, en zijn hun kinderen al het huis uit. Maar de laatste tijd zien we ook steeds meer gezinnen komen.

Wie erbij wil horen, kan het beste lid worden van de lokale verenigingen over het hele lint. Dat is een snelle manier om veel mensen te leren kennen. Het hele jaar door, want hoewel er de laatste jaren weinig ijs ligt waar we op schaatsen, tinkelen de ijsblokjes wel in onze glazen tijdens de borrels bij IJclub de Vijfde Plas of Buurtvereniging Muyevelt. En onze appgroepen zijn

dus ook een soort dorpstamtam: doordat iedereen op de hoogte is van de borrels en evenementen, zijn die altijd goedbezocht.

Aan elke tweede lantarenpaal en aan veel van de vlaggenmasten in onze tuinen wappert iets bijzonders: de Loosdrechtse of Breukeleveense vlag. Die laatste is ontworpen door een van ons, en geadopteerd door ons allemaal. Zo gaat dat vaak op de dijk. Een van ons heeft een idee, en de anderen doen mee. Zo werken we nu aan het Breukelnet: een energiegemeenschap, dat bestaat in Nederland nog maar weinig – misschien zelfs wel niet. En we broeden op een plan voor een jazzmiddag op het water. Zo is er eigenlijk heel vaak weer een nieuw idee.

Water geeft rust en energie, de weg verbindt maar haart ook zorgen

Het geldt voor zoveel van ons: we zagen een huis te koop staan, liepen om dat huis heen, stonden bij het water, totaal verliefd. Het water geeft ons zoveel energie en rust. We genieten alle dagen van het uitzicht. Soms hebben we, als we op de steiger zitten, de tranen

Frits en Jan - 2026

in onze ogen: wat fijn dat we hier mogen wonen. Het is ontzettend belangrijk dat we dat licht, die rust en die ruimte bewaken.

De weg die ons allemaal verbindt, is tegelijkertijd ook een van onze zorgpunten. Die wordt namelijk vaak gebruikt als sluipteg, en er wordt vaak hard gereden. En op warme lente- en zomerdagen of als er ijs ligt, is het ontzettend druk en kun je soms bijna je oprit niet af door de geparkeerde auto's van bezoekers en toeristen. Er is in het weekend bovendien geen openbaar vervoer, dus we zijn hier afhankelijk van eigen vervoer. En we missen ook wel echt een dorpswinkel.

“De eenheid van het dorp, dat voel je gewoon.”

Jan Manten

Tot slot: ons advies aan de gemeente

We regelen hier heel veel zelf, laat ons daarbij gewoon lekker ‘doormodderen’. Als het nodig is, vragen we bij zulke initiatieven de hulp van de gemeente. Die financierde bijvoorbeeld mee aan de AED's en vlaggen op de dijk, en aan de kerstverlichting in Breukeleveen. Net zoals er dorpsbudgetten naar de groenvoorzieningen en herbestatingsplannen in Muyeveld en Boomhoek gingen. Die dorpsbudgetten zouden dus in de volle breedte voortgezet moeten worden. En als je als gemeente zelf een idee hebt of vanuit een verantwoordelijkheid iets moet oppakken? Laten we eerst samen ter plekke kijken wat er moet gebeuren, en erover praten. Dan kun je beslissingen baseren op een gedeeld beeld. Samen kunnen we er altijd iets van maken.

Recreatieterrein Tienhovensch Kanaal - 1978

F: Voor mij betekent dit dorp vrijheid. Toen ik jong was ben ik weggegaan en over de wereld getrokken, maar ik vond toen al: dat water is waanzinnig.

Je hebt hier de allergrootste tuin van Nederland: het water. Ik ben geen stadsmens, maar Amsterdam en Utrecht zijn dichtbij. En wat de lokale bevolking betreft: erg divers, erg aardig en altijd behulpzaam!

De eenheid van het dorp, dat voel je gewoon

F: Wat ik leuk vind, is dat de inwoners van Breukeleveen en het Meentje, onderling totaal verschillend, toch elkaar waarderen en de behoefte hebben om elkaar te leren kennen. Iedereen heeft het goed hier en wil daar ook iets aan bijdragen. Het begon een aantal jaar geleden met een discussie en een kleine buurt-app over de verkeerssituatie, een Breukeleveense vlag en een actie om AED's op de dijk te krijgen. Daardoor ontstond een telefoonlijst van bewoners die uitgroeide tot een appgroep met 170 leden; ongeveer heel de dijk zit erin. Vanuit die contacten ontstond de Breukeleveense Buurt Commissie, die zomer- en winterborrels organiseert. Ook hebben we gezorgd voor kerstverlichting en vlaggen aan de lantaarnpalen. Mensen vinden het fijn dat ze elkaar een beetje kennen. We hebben natuurlijk geen centrum, maar mensen weten ongeveer wie waar woont. Ik ben trots op dat gemeenschappelijke gevoel.

J: Als ik hier vaar, dan zie ik altijd wat. Is het niet een fuut, dan is het een eend of een gans. Je ziet altijd wat. En dan denk ik: hé, dat is een mooie stek, als ik daar nou eens een fuik plaats en een paling vang. Vroeger stak je je hand op als er een vreemde boot aankwam en dan hoorde je dat iemand uit Friesland kwam. Hier heb je prachtige eilanden waar mensen kunnen aanleggen. En als iemand zegt: goh, wat is het hier leuk, dan vertel ik over de eendenkooi of de vervening. Je weet nooit hoe die gesprekken gaan. En als er dan nog een borreltje bij is, raak je nooit uitgesproken. De eenheid van het dorp,

We gaan hier relaxt met elkaar om, maar laten elkaar niet vallen

“We’re gonna rock around the clock tonight! We’re gonna rock, rock, rock, ’till broad daylight!” Vanuit De Fuik golft Bill Haley’s scheurende gitaar de Zuidsingel op. Binnen geen vetkuiven en petticoats, maar jivende lijven en hossende haren in vijftig tinten grijs.

Van swingende senioren tot ondernemende ouders en hun stuiterende spruiten: van welke leeftijd we ook zijn, in Kortenhoef hebben we veel energie. Er gebeurt van alles. En we zoeken elkaar graag op. Tegelijkertijd gaan we relaxt met elkaar om. We lopen de deur niet bij elkaar plat en geven elkaar de ruimte. We verplichten niemand overal aan mee te doen, gaan onze eigen gang.

Maar als puntje bij paaltje komt, laten we elkaar nooit vallen. Is er nood aan de man? Dan staan we er. Meteen. Er zijn voor elkaar zit ons in het bloed.

Wij hebben onszelf door de eeuwen heen telkens opnieuw uitgevonden

Hoe het hier vroeger ging, vormde wie we vandaag zijn. Eeuwenlang groeven we de grond af voor de turf. Maar toen het veen opraakte, moesten we onszelf opnieuw uitvinden. Echte industrie hadden we niet. Bovendien hadden wij Kortenhoevers van nature geen zin om voor een baas te buigen. Zolang het kon, hielden we koppig onze eigen broek op. Vissen, rietsnijden en maaien van ruigt: stug poldergras waar we zelf niets mee konden, maar dat goud waard bleek voor bollenkwekers in de kuststreek.

Madelinde Winnubst - 2026

Toch bracht de polder alleen op den duur te weinig op. Toen de rijke Amsterdammers in 's-Graveland hun buitenplaatsen begonnen te bouwen, ontstonden nieuwe kansen: hun vuile wasgoed hielp ons overleven. In ons buurdorp kwamen wasserijen en blekerijen. Daar gingen wij dan toch maar voor een baas aan de slag. Maar echte knechten werden we nooit: we hielden onze eigenwijze poldermentaliteit.

Dat zag je terug in de kerkbanken. We waren verdeeld tussen de protestantse gemeente aan de dijk en de katholieke Sint-Antoniusparochie. Die

kerkgemeenschappen regelden de zorg en het onderwijs voor het dorp. Zo vormden ze samen de lijm die ons bij elkaar hield.

Ons dorp is letterlijk en figuurlijk schilderachtig

Onze kerken verbinden ons vandaag nog steeds, maar op meerdere manieren. Vroeger bepaalden ze het ritme van ons dagelijks leven. Vandaag zijn vooral het Oude Kerkje en de Oude School plekken op de dijk waar we genieten van muziek en kunst.

Dat we tegenwoordig juist daar cultuur opsnuiven, is eigenlijk heel logisch. Want die plekken trekken al heel lang creatievelingen aan. Al ons gezwoeg in de blubber leverde eeuwen later immers mooie plaatjes op. Rond 1880 ontdekten ook schilders als Paul Gabriël, Jan Hendrik Weissenbruch, Anton Smeerdijk, Bernard van Beek en Geesje. Mesdag-van Calcar dat. Ze werden verliefd op ons licht, onze kleuren en ons landschap. Ons Oude Kerkje aan de dijk werd het meest geschilderde kerkje van Nederland. En ons dorpsleven was voor hen het échte, rauwe Nederland. Dat legden ze graag vast op hun doeken.

De Meenthof - 2026

Kortenhoefse damclub (KDC) in de Dobber - jaartal onbekend

We wonen op een unieke plek tussen water en woud

De oude schilders hadden gelijk: wij wonen op een unieke plek. In het oude dorp kijk je, langs het Oude Kerkje, over de slootjes en legakkers helemaal richting de Kortenhoefse Plassen. Vanuit de nieuwbouw fiets je in minder dan tien minuten naar de bossen van Hilverbeek, Boekesteyn of Land en Bosch. Die combinatie van water en bos heeft geen van onze buurdorpen zo sterk.

Zorgen voor de natuur is dan ook een belangrijk deel van ons leven.

De Vereniging Waterrecreatie Kortenhoef zorgt voor de jachthavens, stranden en eilanden, maar ook voor de natuur rond de Wijde Blik. Terug op het droge brengt onze ecologische SamenTuin generaties bij elkaar. Hier kweken we groenten en kruiden, en leren we onze kinderen oogsten in het bijbehorende voedselbosje. En bij volkstuinvereniging De Oude Stee gaan we in 160 tuinen 'back to basic'. Zonder vaste aansluitingen op riool, water en stroom, bewerken we het land nog grotendeels met de hand. Net als vroeger doen we dat in het ritme van de seizoenen, en vooral: samen.

Palingroken op de Meenthof - 1991

We hebben het beste van twee werelden: rust én alles bij de hand

Maar in ons dorp is er meer dan natuur. We hebben het beste van twee werelden: de rust van een polderdorp en tegelijkertijd hebben we alles bij de hand. Onze dagelijkse boodschappen doen we in De Meenthof, bij de supermarkt, de traiteur, warme bakker of wijnhandel. Onze kinderen ontdekken de wereld op de Curtevenneschool, De Regenboog en de St. Antoniuschool. Na schooltijd kunnen ze hun energie kwijt bij de waterscouting, buitenspelend in de buurt of bij Speeltuin De Eekhoorn.

We werken aan onze conditie bij SV 's-Graveland, tennisvereniging Westerveld of bij een van de vele clubs en verenigingen die actief zijn in sporthal De Fuik. We nemen elkaar in de houdgreep bij judoschool Ryu, senioren blijven vitaal door gymnastiek bij Sportivo. De 5, 10, 15 of 20 kilometer hardlopen bij de Driedorpenloop houden

“Ik denk dat de binding tussen bewoners staat of valt met elkaar ontmoeten.”

Madelinde Winnubst

we vol dankzij alle aanmoedigingen en muziek langs het parcours. En al zijn de turn- en volleybalvereniging al 33 jaar aparte clubs, ODIS is sinds 1930 de naam voor een salto én een smash. Smashen doen we trouwens ook met shuttles, maar dan bij badmintonvereniging De Treffers. Minstens zo fanatiek zijn onze postduivenhouders bij De Plassenjagers, al zijn het daar de duiven zelf die sportieve werk doen.

Al die verschillende winkels, clubs en ontmoetingsplekken zijn het sociale hart van ons dorp. Hier komen we elkaar tegen en maken we van ons dorp een gemeenschap.

Eerste N.K. Palingroken Kortenhoef - 1991

We letten op elkaar en doen graag dingen voor een ander

En in die gemeenschap letten we graag een beetje op elkaar. Bijvoorbeeld via ons klusteam dat al twintig jaar gratis kleine klusjes opknapt, maar ook altijd klaarstaat voor een praatje. Bij de Toffe Peren koken vrijwilligers voor ouderen, bij Buurtkamer 3d organiseren we leuke activiteiten zodat niemand zich alleen hoeft te voelen.

Cultuureel centrum de Blinker - 2026

Over leuke dingen doen gesproken: we houden van onze tradities en feesten. Bij de tweewekelijkse bingo riep Riet ruim 25 jaar trouw de getallen om. En al 90 jaar voeren we bij toneelvereniging DSO in Cultuureel Centrum De Blinker minimaal twee stukken per jaar op. Spel, decorbouw, techniek én het onderhoud van het gebouw zijn in handen van vrijwilligers. Tijdens de KUD-quiz (Ken uw dorp-quiz) strijden tientallen teams om de eer: wie weet het meeste over ons dorp? In mei hebben we de Veemarkt en in september het Nederlands Kampioenschap Palingroken. Daar komen duizenden mensen op af, ook van ver buiten Kortenhoef. Maar het dak knalt er pas écht af tijdens de Koningsdagfeesten. Of in het carnavalsweekend, waarbij De Turftrappers het dorp op stelten zetten.

Al die clubs, initiatieven en feesten zijn alleen mogelijk omdat een aantal van ons hun avonden en weekenden inzetten om ervoor te zorgen dat anderen het naar hun zin hebben. **We zéggen hier niet alleen dat we graag iets voor elkaar willen betekenen, maar laten dat elke dag zien.**

KORTENHOEF

Wat we willen beschermen en versterken

We zijn dus trots op de energie in ons dorp, maar die dynamiek blijft niet vanzelf bestaan. Om te beginnen, merken we dat het lastiger wordt om alles draaiende te houden. Zo bestaat ons klusteam nog maar uit vier man, allemaal al flink op leeftijd. En hoewel ze nog altijd dapper de mouwen opstropen, houden ze dat natuurlijk niet eeuwig vol. Dat geldt voor heel veel activiteiten: de mensen die de spil vormen worden ouder, en er is niet meteen opvolging. Nieuwe vrijwilligers vinden is echt lastig. Dat is absoluut geen onwil, maar jongere generaties hebben de tijd simpelweg niet altijd: ze zijn meer op reis of hebben jonge kinderen die aandacht vragen.

Ook zien we dat er verschillende hechte subgroepen zijn, die onderling een sterke band hebben, maar minder met de rest van het dorp. Daardoor zijn we niet helemaal één gemeenschap. Dat is zonde. Bovendien is ons sociale leven

Sportcafé de Fuik - 2026

versnipperd over verschillende locaties, die langzaam maar zeker tegen hun grenzen lopen. Prachtige plekken als de Oude School en De Dodaars zijn te krap om alle clubs en initiatieven te herbergen. Sporthal en sportcafé De Fuik zijn goud waard als centrale plek voor evenementen, maar hun capaciteit is niet onbeperkt. Een centraal dorpshuis zou als aanvulling meer ruimte bieden voor al die initiatieven. En misschien de verbinding tussen álle netwerken in ons dorp kunnen stimuleren.

Daarbij zou onze horeca ook een rol kunnen spelen. Voor een uitgebreid diner gaan we naar Brasserie Geesje aan de dijk en Docks of Ottenhome aan het water. Maar een laagdrempelige zaak waar je ook overdag binnenloopt voor een snelle hap of een bakje koffie hebben we alleen in De Meenthof. En al is dat een fijne plek, een extra 'stamtafel' in het dorp zou ons nog meer kunnen verbinden. Sowieso is er ook voor de jeugd geen 'honk' meer, en is er na de sluiting van de verpleegafdeling van Veenstaete ook voor ouderen minder plek. Onze oude dag buiten het dorp doorbrengen, dat zien we niet zitten!

Ten slotte: het staat hier heus niet de hele dag vast, maar al dat doorgaande verkeer wordt wel vervelend. Op de dijk rijdt het veel te hard. We maken ons zorgen om de veiligheid. Hier moeten we samen op de rem trappen.

VERZORGD

Oude kerkje - 2026

Tot slot: ons advies aan de gemeente

We hadden het al over onze eigenwijze poldermentaliteit. **We regelen onze zaakjes zelf en houden graag de regie: regels van bovenaf werken averechts. Maar we kunnen het niet alleen.** Als we Kortenhoef leefbaar en energiek willen houden, vraagt dat om hulp bij prioriteiten. Dat dorpshuis, laagdrempelige horeca. En vooral: behoud van alle grote festiviteiten. Een structurele oplossing voor de verkeersdruk. En betaald parkeren is hier uit den boze. Het feit dat je hier nu nog overal gratis en makkelijk kunt parkeren, houdt onze voorzieningen juist toegankelijk.

En in de kern is het simpel: we praten graag mee zodra er een plan op tafel ligt dat ons dorp raakt. **Neem onze lokale kennis serieus en gebruik onze input écht.** Alleen op basis van gelijkwaardigheid en overleg, bijvoorbeeld met een stichting voor en door inwoners, bouwen we samen aan onze toekomst.

Ik ben een van de initiatiefnemers van Buurtkamer 3d. We hadden vroeger een multifunctioneel centrum bij het winkelcentrum, maar dat is verkocht. Toen was er eigenlijk niks meer.

In mijn werkende leven heb ik veel kunnen leren, ik wilde graag iets terugdoen. Mijn idee was om te starten met een huiskamer in de buurt. Langzamerhand is dat verder ontwikkeld tot een stichting: Buurtkamer 3d, een buurtkamer voor de drie dorpen Kortenhoef, 's-Graveland en Ankeveen. Hoe fijn is het dat je andere mensen een plek biedt waar zij hun eigen ding kunnen doen?

Bewoners voor bewoners, dat is het idee

Buurtkamer 3d is er voor alle mensen die het leuk vinden om dorpsgenoten te ontmoeten. Het hangt af van je interesse, maar de meeste mensen komen regelmatig terug. Voor degenen die moeilijk rond kunnen komen zijn er allerlei producten die ze mee kunnen nemen, hun spullen laten maken, haken, een boek lenen, maar ook gewoon een praatje maken. Het gros komt uit Kortenhoef. Maar er komen ook mensen uit 's-Graveland of Ankeveen, en zelfs uit Loosdrecht of Nederhorst den Berg langs. Als het niet is om hun kleding te brengen, dan is het omdat ze het leuk vinden om mee te doen aan een activiteit. Zo kun je elkaar uiteindelijk allemaal helpen. Bewoners voor bewoners, dat is het idee.

Ik denk dat de binding tussen bewoners staat of valt met elkaar ontmoeten. Daar heb je een plek voor nodig. Dat hebben we hier. Het is klein, maar fijn. In onze dorpen heb je weinig voorzieningen.

Mensen zijn hier ook niet zo gewend aan een plek als de Buurtkamer 3d. Maar we werken wel dat het steeds meer een goede snaar raakt. Mensen blijken er echt behoefte aan te hebben.

We hebben meegemaakt dat een ontmoetingsplek verdween. Dan zie je dat groepen elkaar nog wel tegenkomen, maar dat er geen verbinding is tussen mensen. Dat is ongelooflijk jammer. Juist daarom is het nodig dat er een plek blijft waar allerlei mensen elkaar kunnen ontmoeten. Een duidelijke ontmoetingsplek voor alle dorpsbewoners. Dat is in de toekomst zeker nodig.

*In onze aderen stroomt water
en we zijn geworteld in het veen*

Vrijdag, eind van de middag, het Pinksterweekend is begonnen. Met 26 graden is het zomers warm. Trillende lucht boven het asfalt, auto's bumper aan bumper op de dijk, tevergeefs turend naar een parkeerplek. Boze toeterconcerten als iemand indraait waar een ander een gaatje zag, verhitte discussies.

Op het water houden de schippers het hoofd juist koel: motor wijkt keurig voor zeil, een opgestoken hand naar elke boot die passeert. Op de veranda van de Koninklijke Watersportvereniging nippen traditionele platbodemuzeanten van hun drankje.

Toeristen bij wie het geld minder lang in de familie is, bestellen rosé op het terras van een loungebar. Met een schuin oog op hun boot, maar vooral op de andere bezoekers. Wij Oud-Loosdrechtsers kijken daar glimlachend naar, want bij ons doen we als we gewoon doen al gek genoeg. En maakt het niet uit wie je bent of wat je doet. Bankdirecteur en stukadoor drinken hun biertje naast elkaar op het terras.

Fast forward: een gure vrijdag in december. Vroeg donker, koud. 's Avonds trekken we ons terug in onze warme huizen. Of we luisteren in het zachte kaarslicht naar concerten in Het Lichtbaken of volgen daar een cursus. Over licht gesproken: vanaf oktober hangen er op verschillende plekken lichttornamenten die ons dorp in de donkere dagen prachtig verlichten. En we spelen bridge aan de dijk. Aan de bridgetafels van Robberse Eiland tot Rosa's Cantina vechten we als leeuwen om de winst, maar de prijzenpot gaat naar Robinson Crusoe-eiland.

In onze aderen stroomt water, we zijn geworteld in het veen en leven in het ritme van de seizoenen. In de zomer staat

René - 2026

Oud-Loosdrecht bekend als een chique, bourgondische watersportplek. In de winter is het er rustig en stil. Maar het hele jaar door zijn er activiteiten, bij clubs en verenigingen die we soms delen met onze burens in Nieuw-Loosdrecht. Maar toch zijn er duidelijke verschillen tussen onze dorpen. Sterker nog: die verschillen zitten hier letterlijk in de grond.

Toen de grond verdween, vonden we onze toekomst op het water

Wie ons dorp wil begrijpen, moet beginnen bij het water. Dat bepaalt al eeuwenlang wie we zijn en hoe we leven. Rond het jaar 1100 begonnen we samen met de burens in Nieuw-Loosdrecht het moeras te ontginnen. Daarna leefden we hier als boeren op de veengrond die we zelf hadden drooggelegd. Tot we in de zeventiende eeuw ontdekten dat we leefden op zwart goud: brandbare turf.

Het turfsteken pakte bij ons heel anders uit dan bij de burens. De veenlaag was

hier veel dikker, liep door tot ver onder het grondwater. We wilden letterlijk geen geld laten liggen, dus trokken met baggerbeugels de natte smurrie van diep onder de waterspiegel omhoog. Dat veen lieten we drogen op smalle stroken land: legakkers. Maar die waren veel te kwetsbaar. Jaar in, jaar uit hapten herfst- en winterstormen de legakkers steeds een stukje weg. Langzaam groeiden die losse trekgrachten aan elkaar en ons land veranderde in diepe plassen.

Waar ze in Nieuw-Loosdrecht na de turfperiode de ploeg gewoon weer in het zand konden zetten, was onze grond voorgoed vloeibaar. Onze boerderijen stonden aan een gigantische open plas. In onze stallen maakten koeien daarom plaats voor de opslag van visnetten. Achter de boerderijen trokken we de eerste houten vletten op de kant: we werden vissers, rietdekkers en vrachtschippers. En omdat we stevige boten nodig hadden, begonnen onze handigste timmerlieden al snel

Jachthaven het Anker - 2026

Het Lichtbaken - 2026

*We leefden van het visnet,
maar de kerk was ons vangnet*

Hoewel, ‘al snel’? Dit gebeurde allemaal natuurlijk niet van de ene op de andere dag. Het duurde ruim twee eeuwen, waarin ons dorp veranderde met elke meter die we afgroeven. Dat dwong ons dicht op elkaar, op de weinige droge grond die nog over was. We woonden rond de werven aan de waterkant. En als schipper werden we ineens nog veel afhankelijker van de seizoenen dan we als boer waren geweest. Maar het was ook bevrijdend: we waren voortaan eigen baas op het open water, leerden varen op ons eigen kompas en lieten ons door niemand vertellen wat we moesten doen.

Al gold dat zeker niet voor ons allemaal. Er ontstond een groot verschil tussen een handvol rijke werfeigenaren en de honderden gewone gezinnen in ons dorp: dagloners en vissers die elke dag moesten knokken voor een paar stuivers. Die armoede werd in de achttiende eeuw zelfs zó erg, dat dominee Joannes de Mol ingreep. Onze kerk was echt ons vangnet: als we in de winter het

water niet op konden, kwam er geen cent binnen. Dan dreigden we te verhongeren, dus deelde de kerk brood uit of regelde ze werk. De Mol deed dat door recht tegenover een porseleinfabriek uit de grond te stampen. Die heeft relatief kort bestaan, maar was wel succesvol: ons unieke, beschilderde porselein werd wereldberoemd.

*Het water waar we visten werd
ontdekt door toeristen, en dat
versnelde onze groei*

Rond 1900 sloeg alles om. Toen rijke Amsterdammers en Gooiers onze plassen ontdekten om te ontspannen, zag het ondernemende echtpaar Vlug een kans. Ze stopten met het zware visserswerk en begonnen roeibootjes te verhuren aan dagjesmensen. Dat sloeg enorm aan, en groeide uit tot de eerste jachthaven van ons dorp. Met die groeiende pleziervaart kregen we het eindelijk weer wat breder. We ontwikkelden jachthavens, badhuizen en het toerisme werd de motor van onze groei.

Mannen aan het werk bij Robberse - jaartal onbekend

Peter - 2026

“Het zijn de mensen die Loosdrecht
maken tot wat het is.”

Arie de Kloet

Maar in tegenstelling tot wat veel mensen denken, is toerisme al lang niet meer de kurk waarop ons dorp drijft. Dat is niet zo gek, want toen de watersport groeide, moesten we ook steigers bouwen, villa's onderhouden en boten repareren. Onze timmerlieden ontwikkelden zich tot sterke lokale bouwbedrijven. Onze bevolking vergrijsde langzaam, en dat leverde banen op in de zorg. En maakte prachtige initiatieven mogelijk, zoals het eerdergenoemde Robinson Crusöe-eiland: een watersporteiland voor mensen met een beperking. Tel daar een hecht netwerk van eigenwijze zzp'ers bij op, en je snapt waarom de echte motor van ons dorp allang niet meer alleen op toeristen draait.

We hebben korte lijntjes en wie zich actief inzet, nemen we snel op in onze gemeenschap

Al die ondernemers zijn belangrijk voor ons sociale leven. Als we geld inzamelen voor een koor of als er materiaal nodig is voor de Gondelvaart, dan lopen we gewoon binnen bij een ondernemer op de dijk. Die zegt altijd ja, omdat hij hier zelf ook woont en hart heeft voor het dorp. En die loyaliteit werkt twee kanten op. Wij willen actieve ondernemers, de ondernemers willen een actieve gemeenschap. Dus dat maken we samen. We gunnen onze ondernemers dus ook onze klandizie, juist omdat ze iets terugdoen voor ons allemaal. En veel van ons zetten zich in als vrijwilliger. Ook al zijn wij Oud-Loosdrechters wat stugge mensen, iets doen voor een ander zit diep in ons DNA. Dat hebben we gevormd vanaf de tijd dat we als arme overlevers echt op elkaar waren aangewezen. En die korte lijntjes hebben we nog steeds.

Al beginnen we wel verschillen te zien. Meer dan de helft van ons dorp is 'import'. En sommige van die nieuwe bewoners, in hun grote huizen aan de waterkant, trekken zich liever terug achter hoge hekken en kiezen een anoniemere rol in het dorp. Dat is prima. Maar wie zich actief inzet, die nemen we snel op in de gemeenschap. En zodra we

samen de Buddyloop organiseren of we met z'n allen bij de historische ijsclubs op het ijs staan, maken al die verschillen niet meer uit.

Wat we willen beschermen en versterken

We zijn trots op ons Natura2000-gebied, waar we ons actief voor hebben ingezet en waarin flink is geïnvesteerd. Tegelijkertijd is zicht op het water niet meer voor iedereen vanzelfsprekend. We zien steeds meer projectontwikkelaars grond opkopen, om er een nieuwe villa met een hoog hek neer te zetten. En daar komt steeds iemand van buiten het dorp in wonen, een groot deel van onze oude families woont in de woonwijken aan de andere kant van de dijk en raakt het contact met het water kwijt. Dat zouden we graag anders zien: water is immers de kern van ons dorp.

En waar we relatief veel horeca hebben, zijn veel winkels verdwenen. Voor veel van zulke dingen moeten we naar de omliggende dorpen. Gelukkig is er de Albert Heijn, waar we altijd wel

een praatje kunnen maken met een bekende. Het dorpscentrum versterken vinden we belangrijk. Over een centrum gesproken: Het Lichtbaken is een heel centraal punt in ons dorp. We organiseren er concerten, volgen er dansles, zien er tentoonstellingen en bakken er porselein. Op het kerkplein voor het Lichtbaken komen we samen voor bijeenkomsten van de bewonersverenigingen of bezoeken we de kraampjes van de Kerstmarkt

Ten slotte is ons dorp een beetje een 'lappendeken', en zijn sommige plekken slecht onderhouden. En dat maakt ook dat mensen zich er minder aantrekken van anderen. Te hard rijden, rommel niet opruimen, noem maar op. En dat doen we zelf ook, he? Dit gaat niet alleen over toeristen. Wat die laatste betreft: natuurlijk weet je als je hier woont dat het heel druk kan zijn. Dat accepteren we. Maar de files, parkeerproblemen en hard rijdende auto's in de zomer kunnen wel wat *too much* zijn. Zeker als onze veiligheid en leefbaarheid eronder lijden. Meer parkeerplekken op piekdagen, bijvoorbeeld met een transferium, dat zou echt heel veel oplossen.

Tot slot: ons advies voor de nieuwe gemeente

In één zin: minder rem, meer kwaliteit. Wij willen vrijheid om te ondernemen. We willen liever niet meer gedoe. Exploitatieplannen, veiligheidsplannen? We snappen het, maar vraag niet onnodig uitgebreide plannen. Investeer liever in capaciteit om met ons samen te werken. In de herinrichting van onze straten, zodat elkaar ontmoeten makkelijker wordt en zicht op het water weer voor ons allemaal vanzelfsprekend is. En kom ons alsjeblieft niet vertellen hoe dingen moeten gaan. Heb je plannen? Laten we praten. Vraag hoe je kan helpen, en wat in het verleden al heeft gewerkt. Benut onze kennis en onze expertise. Dan zul je zien: we komen er altijd uit. En samen maken we ons dorp nog mooier.

Jachthaven het Anker - 2026

*Mijn leven is onlosmakelijk verbonden met Loosdrecht.
Ik ben opgegroeid in Oud-Loosdrecht en woon nu in
Nieuw-Loosdrecht. Door de jaren heen heb ik v
erschillende rollen vervuld.*

Ik begon als huisschilder,
maakte later de overstap naar
de uitvaartverzorging en was
daarnaast maar liefst 32 jaar actief
als vrijwilliger bij de brandweer.
Daar ben ik, met de benen in
het bluswater, doorgesgroeid tot
leidinggevende van de bluseenheid.
In al die functies stond voor mij één
ding centraal: iets betekenen voor
andere mensen.

Met elkaar maken we ons dorp leefbaar

Loosdrecht is een bijzonder dorp met
een rijke geschiedenis. Wie het gebied
van bovenaf bekijkt, ziet een opvallende
hoefijzervorm. Die vorm is ontstaan door
de ontginning van het landschap vanuit
de Drecht. Nog altijd zijn de sporen
daarvan zichtbaar in het karakteristieke
slotenpatroon dat als een ster door
het gebied loopt. Ook op de landerijen
kom je de geschiedenis letterlijk tegen.
Wanneer het land net is geploegd, zijn
soms nog scherfjes aardewerk en oude
pijpenkoppen te vinden, afkomstig
van het stadsafval dat vroeger vanuit
Amsterdam hier terecht kwam. Rond
1900 brak een nieuw hoofdstuk aan
voor Loosdrecht. Met het verhuren
van een paar bootjes ontstond een
nieuwe economische pijler: toerisme
en watersport. De Loosdrechtse Plassen
groeiden uit tot een geliefde bestemming
en nog steeds bepalen recreatie, water
en natuur in belangrijke mate het gezicht
van het dorp.

Waar ik echter het meest trots op
ben, is de gemeenschapszin. Het zijn
de mensen die Loosdrecht maken tot
wat het is. Vrijwilligers, verenigingen,
culturele en religieuze organisaties,
sportclubs zoals de ijsclubs en Stichting
SLOEP zorgen samen voor een levendig
dorp. Zij vormen de basis waarop de
gemeenschap drijft. Die saamhorigheid
heb ik ook sterk ervaren tijdens mijn
jaren bij de brandweer: samen de
schouders eronder zetten, klaarstaan
voor mensen in nood en iets voor een
ander willen betekenen. Juist dat maakt
een dorp krachtig.

We zijn zelfstandig én betrokken: ieder z'n eigen postzegel, maar samen het dorp op stellen

Een Donald Duck, een plattegrond van de Efteling en een lok haar. Een brief aan jezelf-over-twintig-jaar. Ruim tweeduizend basisschoolleerlingen, ouders en grootouders uit ons dorp beschreven samen wat vrijheid vandaag voor hen betekent. En wat ze wensen voor de toekomst. Hun brieven gingen in zevenhonderd tijds capsules en werden begraven bij ons herdenkingsmonument aan het Jaap Zeldenrijplantsoen. Op 5 mei 2045, als we 100 jaar vrijheid vieren, maken we de capsules open.

Nico - 2026

Door de eeuwen heen was het boerenbestaan onze basis

Wie aan 'Loosdrecht' denkt, denkt vaak gelijk aan de plassen. Maar in ons deel klopt dat beeld niet. Dus als je ons dorp wilt begrijpen, is geografie net zo belangrijk als geschiedenis. Want ons dorp en ons karakter zijn door beiden gevormd.

Dat begon rond 1100, toen we ons moerassige gebied gingen ontginnen. We groeven sloten waardoor het water wegliep en de vruchtbare veengrond droog kwam te liggen. Wij leefden van veeteelt en akkerbouw. Vijf eeuwen later ontdekten we dat onze grond veel geld waard was, als brandstof. Maar de vervening ging er bij ons wel anders aan toe dan bij de burens.

Want doordat de veenlaag bij ons dunner was, bleef er aan onze kant in plaats van diepe plassen een stevige zandbodem over. Dus toen rond 1850 de turfwinning stilviel, konden wij terugvallen op ons vertrouwde boerenbestaan.

Maar dat ging niet vanzelf. Want die zandbodem was verwaarloosd en veel minder vruchtbaar. En dat veranderde ook wie het voor het zeggen had in ons dorp. Want alleen de families die in de goede tijd geld opzij hadden kunnen zetten, konden het betalen om de grond weer op te lappen. Ze kochten ook de grond van armere families op. De rest van ons dorp verloor zo grond én werk. Waren we ooit zelfstandige turfstekers, nu moesten we als dagloner aan de slag bij de grote boerenbedrijven.

Turfstekers in Loosdrecht - 1925

Dat er zoveel mensen meededen, is geen uitzondering. Want elk jaar staan we met dodenherdenking met honderden mensen bij dit monument. Dat is een goed voorbeeld van onze dorpsaard. Want het is hier ons kent ons. We groeten elkaar, letten op elkaar en weten elkaar te vinden als dat nodig is. Toch is dat niet dwingend, niemand moet meedoen. We laten ons sowieso niet snel dingen opdringen. Liever pakken we de dingen zelf op. We zijn recht door zee, nuchter en toch lekker eigenwijs. In twee woorden? We zijn zelfstandig én betrokken: we leven op onze eigen postzegel, maar tijdens de XL-Feestweek zetten we met z'n allen het dorp op stellen.

Wat dat 'met z'n allen' betreft: de feestweek is voor héél Loosdrecht. Maar Loosdrecht is niet één dorp. Ons dorp (Nieuw-Loosdrecht) en dat van de burens (Oud-Loosdrecht) zijn behoorlijk verschillend. En dat gaat ver terug.

Turfstekers in Loosdrecht - 1925

Met de groei van ons dorp veranderde onze manier van samenleven

Met de verkoop van het vlees en de melk van hun koeien aan de snelgroeiende steden in de buurt verdienden de grote boerenbedrijven veel geld. Dat maakte ruimte voor nieuwe dingen in ons groeiende dorp. Nu was er voldoende te doen voor een dokter en behoefte aan een christelijke school. En de rijke boerenfamilies? Die hadden vrijwel alle touwtjes in handen. Ze zaten in het gemeentebestuur en in de kerkenraad van de Sijpekerk.

Toch bleken we ook toen al een eigenwijs volkje: een deel van ons vond dat de kerk te ver moderniseerde. In de loop der jaren groeide de onvrede, tot een kleine groep gezinnen een eigen, gereformeerde kerk oprichtte. Die groeide in de jaren daarna vrij hard. Hoewel er nu twee kerken waren, leidde dat overigens niet direct tot grote verdeeldheid in ons dorp.

En vanaf de jaren 60 vielen de zuilen langzaam om, en bepaalden ook in ons dorp de dominees en notabelen niet langer hoe we ons leven inrichtten. Dat werd versterkt toen we nieuwe wijken bouwden, waar ook mensen van buiten het dorp kwamen wonen. Die hadden al helemaal niets met de oude dorpse gewoonten en verhoudingen. En mengden zich soms wel en soms

“Iedereen leeft op zijn eigen postzegel, met steeds hogere heggen, maar tegelijkertijd is iedereen op een bepaalde manier verbonden.”

Nico van Kooi

ook liever niet in het dorpse leven. Maar over de hele linie bleven we elkaar graag opzoeken bij buurt- en sportverenigingen.

In ons kleine dorp hebben we bijna alles bij de hand – of in de buurt

En zo gaat dat vandaag de dag nog steeds. Langs de rand van ons dorp ligt het centrum van ons sociale leven: Cafetaria De Schakel. Dat doet z'n naam eer aan: het is dé plek waar we elkaar tegenkomen. Waar we samen de dag beginnen met een kop koffie, tussen de middag een broodje eten en tussendoor een snackje halen.

SV Loosdrecht - 2026

Terwijl we ondertussen uitgebreid de toestand in de wereld bespreken, en natuurlijk die in ons dorp in het bijzonder.

We komen elkaar ook tegen bij de bibliotheek: we lezen er de krant, drinken er koffie en er is een taalcafé.

En ook voor onze jongeren is dit een belangrijke plek: je kunt er gamen! Maar eerlijk is eerlijk: verder is voor hen relatief weinig te doen. Soms kraken ze zelfs een oude loods om in te chillen, compleet met wifi-verbinding. Dat laatste is overigens geen schering en inslag, hoor, maak je geen zorgen.

Nee, dan speelt sport een belangrijkere rol in hun leven. En dat geldt niet alleen voor onze jongeren. SV Loosdrecht groeide sinds 1969 uit tot dé sportieve ontmoetingsplek van het dorp. Op Sportpark Hallinckveld is het na de renovatie van de tennisbanen van TV Loosdrecht en de toevoeging van de padelbanen drukker dan ooit. En we hebben in ons dorp dan wel geen open water zoals bij de burens: zwemmen en schaatsen kunnen we wel. Bij ons leren alle kinderen schaatsen bij het jeugdschaatsen, zoals uiteraard ook alle kinderen leren zwemmen. Dat tweede doen we in het Walderveenbad, het eerste bij IJclub Loosdrecht, waar we zodra het vriest de landijsbaan klaarmaken. Over water gesproken: qua natuur zijn we rijker dan de dorpen om ons heen, want we hebben plassen, bos én heide op een steenworp afstand.

Wat winkels betreft: aan de Nootweg kunnen we terecht voor onze dagelijkse boodschappen, is er een drogist en een bakker. We kopen er onze tuinbank, een boek dat we kunnen lezen als we daarop liggen of gordijnen die we dicht kunnen doen als we de zon helemaal niet willen zien. Een fiets, een jurk of een bloemetje vinden we er ook. En willen we meer? Geen probleem, dan rijden we even naar Hilversum. Trouwens, rijden? Dat kan, maar het OV is hier prima en ook daarmee ben je er zó.

Nieuw-Loosdrecht maken we sámen – maar als je niet meedoet, merk je dat minder

Nou noemden we De Schakel hierboven het centrum van ons sociale leven, en tot op zekere hoogte klopt dat ook wel, maar het échte centrum is natuurlijk het verenigingsleven en de activiteiten die we samen organiseren. Dat gebeurt negen van de tien keer vanuit Stichting SLOEP, waarbij uit ieder gezin in ons dorp minstens één gezinslid actief is als vrijwilliger. Dat kan zijn tijdens de feestweek of op de drukbezochte Jaarmarkt op de Nootweg. Tijdens de sfeervolle kerstnacht op het Lindeplein of bij de feestelijke intocht van Sinterklaas. De viering van Bevrijdingsdag wordt volledig

door vrijwilligers georganiseerd, en dat is hier een hele happening. We komen met Dodenherdenking met honderden samen, maar zijn de volgende dag ook met velen bij elkaar om de vrijheid te vieren. De eerste editie van de Vrijheidswandel2daagse was bijvoorbeeld een groot succes. En ook ons twintigkoppige brandweerkorps bestaat volledig uit vrijwilligers. Je ziet: onze bereidheid iets voor ons dorp en voor elkaar te doen, is de kurk waar ons dorp op drijft.

Waarbij we eerlijk is eerlijk wel merken dat de wereld, en dus ook ons dorp, wat meer op zichzelf gericht raakt. Het wordt wel moeilijker om vrijwilligers te vinden. Maar zoals we ook al eerder zeiden: niemand is verplicht om mee te doen. Alleen wordt iemand die hier komt wonen en zich inzet heel snel een van ons. Wie dat niet doet, groeten we vriendelijk en een praatje kan altijd. Maar als je zelf geen actie onderneemt, komt er ook weinig op je af. En dan kan het gebeuren dat mensen zich soms na jaren nog steeds geen ‘echte Loosdrechter’ voelen.

Nieuw-Loosdrechtstelijk - 1952

Wat we willen beschermen en versterken

We zien natuurlijk ook wel wat dingen waar we ons zorgen om maken. Kleine winkeliers verdwijnen, jongeren gaan naar Hilversum omdat er hier niets te doen is buiten de feestweek. En vooral verkeersveiligheid en de kwaliteit van de straten en pleinen zijn zorgelijk: we zien veel slechte wegen en plekken waar auto's te hard rijden, zoals bij het kruispunt bij de Boni.

Wat fijn is, is dat er veel nieuwbouw is gerealiseerd. Maar het sluit niet altijd aan bij wat we nodig hebben. Nieuwe woningen zijn eigenlijk veel te duur of niet geschikt voor starters. En ook niet voor ouderen die kleiner willen wonen, en zo plek kunnen maken voor jonge gezinnen die door kunnen stromen. Dus moet er meer balans in de woningbouw komen, zodat jong én oud een nieuwe plek in ons vertrouwde dorp kan vinden.

En ten slotte willen we onze saamhorigheid in stand houden, zonder dat we mensen dingen gaan

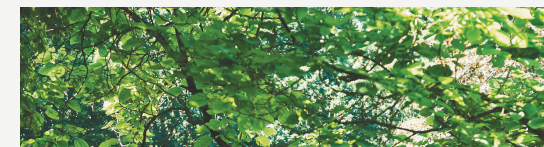

opleggen. Vrijwillig blijft vrijwillig: mensen zijn en blijven vrij om wel of niet mee te doen. Maar we vinden het boven alles belangrijk dat we ideeën vanuit de gemeenschap kunnen blijven faciliteren, uitvoeren en stimuleren.

Tot slot: ons advies voor de nieuwe gemeente

We zeiden al dat het belangrijk is om de geografie én de geschiedenis van ons dorp goed te snappen, als je ons wilt begrijpen. Dat komt omdat het nog altijd doorwerkt in ons dagelijks leven.

Laten we het iets duidelijker maken: we zijn geografisch nog altijd heel nauw verbonden, en dat merk je in hoe we samenwerken met de gemeente. Geef elk dorp de aandacht die het nodig heeft, en leg uit welke keuzes je daarin maakt of moet maken. Dat scheelt gewoon echt weerstand. Er gebeurt hier al heel veel, en het is fijner als je dat kunt faciliteren dan dat we te maken krijgen met nieuwe regeltjes of ingewikkelde voorwaarden. En word je als gemeente uitgenodigd om ergens over te praten, dan ligt daar een grote kans. Als je een uitgestoken hand aanneemt óf een hand uitsteekt, dan kom je hier heel ver. En heb je een plan of idee? Negen van de tien keer hebben we er al ervaring mee, of er in elk geval zelf ook ideeën over. Dus ook dan: laten we praten, zodat je onze kennis kunt benutten. Samen komen we verder.

Ik woon nu 10 jaar in Loosdrecht; tot mijn 21e heb ik hier gewoond, daarna ben ik 20 jaar weggeweest. Toen het mogelijk werd, ben ik met mijn vrouw en kinderen teruggekomen.

Mijn hele familie woont nog steeds binnen een straal van ongeveer 1200 meter. Veel mensen kennen mij trouwens niet direct van naam, maar wel als de Kerstman. Veel mensen weten dat de Kerstman hier woont.

Wat Nieuw-Loosdrecht typeert? Dat we het met elkaar maken. Een van de kernwaarden van dit dorp is dat inwoners zélf initiatief nemen. Iedereen leeft op zijn eigen postzegel, met soms steeds hogere heggen, maar tegelijkertijd is iedereen op een bepaalde manier verbonden. Ik noem dat weleens “individuele saamhorigheid”. Ik ben ik en ik heb mijn eigen postzegel, maar ik ben best bereid om uit die postzegel te stappen.

Van buitenaf kijken mensen vaak naar het water, de recreatie en de bekende Nederlanders. Maar dat is de buitenkant. De binnenkant bestaat uit een sterk en divers verenigingsleven. Als jij je inzet voor het dorp, dan adopteert het dorp je snel. Maar als jij geen actie onderneemt, komt er ook geen actie. Zo simpel is het.

Daar ben ik trots op. Op mensen die samen dingen ondernemen. Op initiatieven die vanuit inwoners zelf ontstaan. Voor mij zit Nieuw-Loosdrecht ook in het water, de restaurants en het geluid van touwen die tegen masten tikken. Maar misschien nog wel meer in de momenten waarop mensen samenkomen. Zoals bij de Dodenherdenking, waar honderden mensen op afkomen. Dan zie je hoe sterk die verbondenheid eigenlijk is.

*Als mensen hier
samenkomen,
zie je hoe sterk
verbonden
we zijn*

Voor de toekomst hoop ik dat we dat vasthouden. De kloof tussen sociale betrokkenheid en individualisering wordt groter. Met de fusie is het belangrijk dat de waarden van het dorp niet verloren gaan. Ik geloof niet dat de overheid alles moet regelen. De gemeente faciliteert, de gemeenschap organiseert en motiveert. Zolang dat samenspel blijft bestaan, blijft Nieuw-Loosdrecht een mooie plek.

Dit is Nederhorst den Berg

NEDERHORST DEN BERG

*In ons dorp steken we de handen naar elkaar op
én de handen uit de mouwen*

Zomaar een zaterdagmiddag, klokslag vier. Het vrolijke carillon op het Willie Dasplein begint te spelen. Het deuntje drijft over de babbelende Bergers die zich verzamelen voor de supermarkt. Aan de overkant de H. Maria Hemelvaartkerk, stilletjes verscholen in het groen. Op het Ankeveensepad is het daarentegen juist lekker druk: groepjes wandelen richting plein of plas, ontspannen kuierend of met flinke pas. Aan de zonnige tafeltjes van Het Spiegelhuys hebben we een Bergs biertje in de ene hand, de andere steken we om de haverklap op naar een bekende.

Want wij Bergers (her)kennen elkaar, vaak al van verre. We zijn nuchter, recht door zee en een tikje eigengereid. Maar als er iets moet gebeuren, verzint Tom Poes altijd een list. Razendsnel weet iedereen elkaar te vinden, in *no time* is alles geregeld.

Dat 'handen uit de mouwen' en 'de schouders eronder', dat zit echt in onze aard. Net als onze bereidheid om iets te doen voor elkaar of ons dorp, ook als niemand dat ons vraagt. Tegelijkertijd mogen we graag mopperen en laten ons niet de wet voorschrijven. Of ons iets opdringen. Dat zag je bijvoorbeeld toen de overheid plannen doordrukte om onze Horstermeerpolder onder water te zetten. Boze bewoners riepen onmiddellijk de Republiek Horstermeerpolder uit. Met een eigen vlag en op de Middenweg wachthokjes, slagbomen en grenswachters. Een ludiek protest, zeker, maar wel uit het hart. Want voor die droge polder hadden we keihard gewerkt.

ONDERNEMEND

*Van wilgen naar was, van gras naar
glas: we vonden telkens iets nieuws om
te overleven*

Onze 'Berg' was vroeger de enige droge plek waar je in het drassige moeras kon bouwen. Een houten kapelletje op de zandheuvel in de vroege middeleeuwen trok al snel de eerste Bergers. Maar onderaan die heuvel kreeg je gelijk natte voeten. En wie wilde eten, moest toch dat moeras in. We staken er turf uit de zompige grond. Langs de oevers van de Vecht sneden we wilgentenen, die we bogen tot hoepels voor houten vaten.

Dat zware werk in modder en kou leerde ons op onze eigen kracht te vertrouwen.

Alleen, door al dat turfsteken veranderde het drassige moeras in diepe waterplassen. Er bleef bijna geen land meer over om ons werk op te doen. Om te voorkomen dat we letterlijk en figuurlijk kopje onder gingen, bouwden

Wasserij Lamme - Expositie 175 Wasserij Lamme

ONDERNEMEND

Jacob - 2026

we poldermolens en maalden de plassen weer droog. Op die teruggewonnen bodem gingen we grond en water op nieuwe, slimme manieren benutten.

Rasechte Berger-families als Van den Berg en Van Kreuningen begonnen aan een nieuw avontuur: van het telen van vee naar tomaat, komkommer en orchidee. Zo veranderde de polder in rap tempo van gras in glas. Tegelijkertijd ontdekten we dat het zachte water van de Vecht perfect was om te wassen. Eerst vanaf de buitenplaatsen langs de rivier, later vanuit Amsterdam kwam de handel in wasgoed op gang. Binnen no-time draaiden de stoomwasserijen van Hageman en Snel op volle toeren.

Zo gaven grond en water ons opnieuw werk en welvaart.

NEDERHORST DEN BERG

De Dschub - 2026

*We leefden ooit in eigen werelden,
maar zijn nu sterk met
elkaar verbonden*

Al die groei in de kassen en bij het wassen zorgde wel voor nieuwe gezichten in het dorp. Want we kwamen al snel handjes tekort. De eerste grote golf van 'import'-Bergers bestond dan ook uit arbeiders van buitenaf. Er kwamen dagelijks blekersmeisjes, strijksters en tuindersknechten uit omliggende dorpen deze kant op. Vooral in de crisisjaren en vlak na de Tweede Wereldoorlog kwamen gezinnen vanuit het arme Groningen in onze wasserijen werken. Hun nuchtere werkmentaliteit sloot goed aan bij die van ons.

Dave - 2026

Veel nieuwkomers bleven plakken, trouwden hier en stichtten een gezin. Maar we werden samen niet vanzelfsprekend een gemeenschap. Dat kwam voor een deel door de Reevaart, die een bocht in de Vecht afsneed en ons dorp in tweeën hakte: het dorp en het 'eiland'. Maar ook los van de fysieke barrières leefden we tientallen jaren strikt gescheiden: we zaten in katholieke óf protestantse kerkbanken, gingen naar eigen bakkers en eigen scholen. Twee geloven op één kussen? Daar sliep de duivel tussen.

Het heeft tot ver in de jaren 70 geduurd voordat we dichterbij elkaar kwamen. Onze kerken verloren hun strenge grip, maar ze lieten wel iets moois achter. Zij legden de basis voor onze sportclubs en buurtverenigingen, en leerden ons om naar elkaar om te kijken. Die onderlinge verbinding is nog altijd voelbaar.

*Wie de handen uit de mouwen steekt,
hoort erbij (al wordt 'import' nooit
een échte Berger)*

Want op dat stevige fundament bouwden we een hechte gemeenschap. Natuurlijk zijn er door de jaren heen veel meer mensen bij gekomen. Dat leidt tot een opvallende dorpseigenschap, die meer uitgesproken is dan in de dorpen om ons heen: de ongeschreven dorpswet dat je een 'echte Berger' bent of 'import'. Zelfs als we hier al vijftig jaar wonen en hier

Spieghelhuys - 2026

onze kinderen hebben grootgebracht, noemen we onszelf 'import'. Een echte Berger ben je alleen als je stamboom stevig is geworteld in onze klei, en een dichte kruin aan vertakte generaties heeft.

Dat zeggen we vaak als geintje, maar toch ook half serieus. Want er zijn subtiele verschillen. Echte Bergers zijn honkvast, nieuwkomers verhuizen op een gegeven moment soms weer. Jonge Bergers gaan weg om te studeren, maar komen terug. Mensen die van origine bijvoorbeeld uit de stad komen, zijn bij problemen soms meer gewend eerst de gemeente in te schakelen. Terwijl een Berger van oudsher direct de mouwen opstroopt en het regelt. Maar in ons dagelijks leven merk je van die kleine verschillen gelukkig weinig. We vormen een gezellige *melting pot*. En wie de handen uit de mouwen steekt en zich inzet voor de gemeenschap, die hoort er hier helemaal bij.

*De kracht van ons dorp zit in
wat we samen allemaal dóen*

De combinatie ondernemerschap en gemeenschapszin is de kracht van ons dorp. De ambachten veranderden, maar kleine zelfstandigen en familiebedrijven zijn belangrijk in onze samenleving. Grote initiatieven trekken we daardoor snel van de grond, want we kennen elkaar en weten elkaar te vinden. Neem de ijsbaan: met sponsoring van lokale ondernemers en zo'n driehonderd vrijwilligers runnen we die helemaal zelf. Nergens anders bestaat zoiets op deze schaal. Diezelfde kracht ligt onder meer onder het Zomerspektakel, de avondvierdaagse en de taallessen voor nieuwkomers.

Ons Sociaal Cultureel Centrum doet zijn naam steeds meer eer aan. We gaan dit doorontwikkelen tot een multifunctioneel dorps huis. Over huizen in het dorp gesproken: Kasteel Nederhorst geeft ons dorp een gezicht. Ook figuurlijk: Marten Toonder tekende het na, noemde het Bommelstein en liet Ollie B. Bommel en Tom Poes er wonen. Sterker nog: het was jarenlang de studio waar de strips getekend werden.

Sporthal De Blijk - 2026

Kasteel Nederhorst - een winters tafereel

Maar sport verbindt ons misschien nog wel het meest. Lenige Bergers halen hun hart op bij Turnvereniging Fit. Bij de Bergse Runnersclub doen we massaal mee met de Kidsrun. We trappen een balletje bij VVN, en slaan een bal of shuttle bij de volleybal-, tennis- of badmintonclub.

Het Spiegelhuys en Op 't Eiland zijn pleisterplekken, bij Krijg de Kleertjes Nederhorst helpen we elkaar én geven we spullen een tweede leven. Zorglocatie De Kuijer biedt ouderen niet alleen een plek om te wonen, maar organiseert allerlei activiteiten én maakt het mogelijk dat mensen eventueel langer thuis kunnen wonen. De Bergplaats is zo'n plek waar we graag evenementen en feestjes organiseren. Kinderen knutselen bij Spotjes, bouwen in de vakantie hun eigen houten hutten bij De Blijk, jongeren zien elkaar daar in het weekend in het café.

Ten slotte wonen we natuurlijk op de ideale plek voor het buitenleven.

De Spiegelplas, de Blijkpolderplas en de Vecht maken ons dorp ideaal voor watersport, fietsen, wandelen en zwemmen.

Wat we willen beschermen en versterken

Hoe fijn we hier ook wonen, we zien toch ook dingen die ons zorgen baren. Want de drogist is weg, de kroegen zijn weg, een schroef of zaag is hier niet meer te krijgen. Wat overblijft is de supermarkt, een slager en een bakker. Dat is voor de dagelijkse boodschappen genoeg, maar voor het gevoel dat er leven in ons dorp zit, is het te weinig. Zeker voor pubers is er hier weinig te doen.

Het openbaar vervoer is slecht: wie ouder wordt en minder mobiel is, merkt dat het hardst. Een buurtbus opgezet door bewoners zelf, samen met partners en ondernemers, zou een uitkomst zijn. Het opheffen en verkopen van de RK-kerk betekent dat een zaal met ruimte voor tweehonderd mensen verdwijnt. Dat maakt dat we moeite hebben om grotere evenementen een plek te geven.

Over een plek geven gesproken: voor ouderen zijn kleinschalige woonvormen nodig met gemeenschapszin en gedeelde voorzieningen. En wat wonen betreft, zien we ook dat de nieuwbouw voornamelijk mensen van buiten aantrekt, wat de huizenprijzen voor Bergers onbetaalbaar maakt. En dat leidt misschien op den duur wel tot nog minder voorzieningen, doordat jongeren wegtrekken. Nieuwe inwoners vangen dat op, maar dat verandert de aard van ons dorp weer.

Qua verkeer: er wordt hier erg hard gereden (en eerlijk is eerlijk: ook wij zelf hebben een te zware rechtervoet...). Snelheidscontroles zouden uitkomst kunnen bieden. Oh, enne... *no way* dat we hier betaald parkeren accepteren.

“Het voelt veilig op straat, want je kent elkaar.”

Een inwoner van Nederhorst den Berg

Tot slot: ons advies aan de gemeente

Help ons om ons dorp klein en dorps te houden. Niet groter, niet drukker. We vragen om vertrouwen en niet te veel regels rond onze dorps evenementen, want onnodige regels remmen af en vernietigen het initiatief. Bovendien: het gaat al jaren prima en we hebben alles stevig in de klauw. Maar het belangrijkste: ga met ons in gesprek over wat we écht nodig hebben. **Onze voorzieningen staan onder druk** en we zijn voor veel zaken afhankelijk van omliggende plaatsen zoals Weesp en Hilversum. Daarom zijn het behoud van onze eigen zorg, horeca en grotere ontmoetingsruimtes voor ons echt prioriteit nummer 1.

En als je een plan hebt, laten we dan praten. Als je goed hebt gelezen, weet je dat samenwerking onderdeel is van ons DNA. Dat doen we ook graag met de gemeente. **Maak gebruik van onze kennis. Samen komen we er altijd wel uit.** En maken we ons dorp *nóg* mooier.

Renovatie 't Hemeltje van start - 1992

Voor de liefde ben ik 13 jaar geleden naar Nederhorst den Berg verhuisd. Het enige wat ik zag waren twee stoplichten. In vergelijking met de stad waar ik vandaan kwam, was dat wel even wat anders.

Wat mij direct opviel: in dit dorp is het ons-kent-ons. Iedereen kent elkaar en helpt elkaar. Ik ben al vrij snel begonnen met mijn maaltijdservice: lekkere maaltijden koken voor ouderen. Daardoor heb ik veel mensen leren kennen in het dorp en durf ik wel te zeggen dat het dorp mij heeft omarmd.

Wil je iets gezelligs ondernemen? Dan zit je hier wel goed

Voor een fatsoenlijke pen moet je het dorp uit. Er zijn niet veel winkels in Nederhorst den Berg. Maar wil je iets gezelligs ondernemen? Dan zit je hier wel goed. Voor een klein dorp hebben we best veel verenigingen, zoals voetbal, badminton en volleybal. Daarnaast zijn er evenementen zoals het Zomerspektakel, de ijsbaan en eens in de twee jaar de autocross. Ook de lokale winkeliers zijn onwijs belangrijk voor het dorp. Je wordt als inwoner ook vaak gevraagd om mee te helpen met nieuwe initiatieven. Ik help graag mee als ik kan.

Het dorp is natuurlijk ook aan het veranderen. Als er iets te koop staat, is de kans groot dat er iemand uit de grote stad komt wonen. Ik zie wel dat mensen steeds meer op zichzelf zijn. Sowieso zijn de 'echte' Bergers wat terughoudend. Die houden zich liever een beetje op de achtergrond.

Ik vind dat de afstand tussen inwoners en bestuur soms te groot is. Er worden plannen uitgevoerd waarvan mensen denken: dit kan toch anders? Als je niet goed betrokken wordt, kom je in de weerstand en ga je opkomen voor je eigen belang. Dat is voor mij een teken dat er iets misloopt.

Tegelijkertijd moeten we goed kijken naar wat Nederhorst bijzonder maakt. De Spiegelplas is voor iedereen belangrijk; dat is prachtige natuur die je moet behouden. En plekken zoals het Spieghelhuys zorgen ervoor dat mensen elkaar blijven ontmoeten. Dat is typisch Nederhorst en dat moeten we koesteren.

*Eén lange laan langs water, bos en polder:
ons dorp heeft een uniek en eigen gezicht.*

Vele landgoederen en meer dan 160 monumenten.
Noordereinde en Zuidereinde vormen samen een
lintdorp. Daardoor heeft ons dorp geen echte kern.
Als er al een verbindende factor is, dan is dat de
's-Gravelandsevaart, die parallel loopt aan de weg.
Daaraan liggen de monumentale buitenplaatsen.
Van de 'rhodondendronvallei' in het park van
Gooilust en de 400 jaar oude eik van Hilverbeek tot
de scheepsarchitectuur en de spiegelende gracht
van Trompenburgh: samen met de witgepleisterde
tuinmanswoningen, de oude ambachtshuisjes en de
bakstenen tuitgevels van de diepe burgerhuizen geven
die buitenplaatsen ons dorp zijn unieke gezicht.

Flamingo's japanse tuin Gooilust - jaartal onbekend

*Ons dorp ontstond als een 17e -eeuws
vastgoedproject dat arbeiders aantrok*

Eigenlijk is ons dorp een uit de hand gelopen vastgoedproject.
In 1625 kregen een aantal rijke Amsterdammers toestemming
van de Staten van Holland om het gebied te verdelen en
ontginnen. Ze verlootten 27 kaarsrechte kavels en gingen aan
de slag. Het werd een race van rijkdom: de families waren
vooral met elkaar bezig en probeerden hun burens telkens in te
overtreffen. Status, erfenis en strategische trouwerijen waren
hun belangrijkste focus.

Bij het onderhouden van hun paradijsjes, hadden ze hulp
nodig. Onze voorouders kwamen het zware werk doen.
We werden door de Amsterdamse heren binnengehaald.
We waren grondwerkers, metselaars en blekers die de
handen uit de mouwen staken. We bouwden onze eenvoudige
huizen langs de weg en legden zo de basis voor het dorp
van vandaag.

Langzaam veranderde de laan in een plek van twee uitersten.
Dat had veel te maken met de inrichting van de weg. Op
het Noordereinde vestigde zich vooral middenstanders,
terwijl op het Zuidereinde de buitenplaatsen lagen tussen de
wasserijen en arbeidershuizen van onze gewone gezinnen. Dat
verschil werd heel tastbaar toen de notabelen hun stuk weg
al vroeg netjes lieten bestraten, terwijl het Zuidereinde nog
decennialang een onverharde weg was.

De vaart markeert bovendien de grens tussen twee werelden.
In het oosten het zand en de landgoederen, in het westen de
plassen. En hoewel het vroeger ondenkbaar was, versmelt
ons dorp aan die polderkant steeds meer met ons buurdorp
Kortenhoef. De Smidsbrug was jarenlang een fysieke, maar
vooral mentale grens: de Kortenhoefse muziekvereniging
marcheerde tot de brug, waarna onze eigen muzikanten
het overnamen. We voelden aan beide kanten een duidelijk
klassenverschil tussen ons 'notabelendorp' en de tuinders en
arbeiders aan de andere kant van het water. Hoewel die grens
heel soms nog herkenbaar is, voelt het voor bijna iedereen nu
als één dorp.

Maar laten we voordat we ons dorp van vandaag de dag verder
beschrijven eerst inzoomen op onze geschiedenis. Want die is
belangrijk om te begrijpen hoe wij zijn geworden wie wij zijn.

Gooilust - 2026

Van een verdeeld dorp kwamen we langzaam dichterbij elkaar

Die historische verschillen tussen notabelen en hardwerkende bewoners bepaalde ook na de oorlog nog lang onze samenleving. Dat werd versterkt door de verzuiling: we hadden de Hervormde Kerk op het Noorderende (de 'Kruiskerk' in de volksmond, vanwege zijn vorm) en de Gereformeerde Kerk op het Zuidereinde. Maar ook al woonden we kriskras door elkaar en gingen we als burens goed met elkaar om, die gemeenschappen waren gescheiden werelden, met eigen winkels en aparte bruilofsrecepties. Tussen ons en de omliggende dorpen boterde het minder

goed: als protestanten gingen we niet om met de katholieke inwoners van Ankeveen en Kortenhoef.

Vanaf de jaren 60 begonnen de kerk en de rangen en standen in ons dorp veel minder belangrijk te worden. Dat leverde een zekere ontspanning op, maar tegelijkertijd kregen we een klap te verwerken: de wasserij-industrie stortte in. Onze blekerijen en arbeiderspandjes kwamen leeg te staan en verpauperden.

De verschillen tussen noord en zuid werden misschien nog wel het meest zichtbaar toen het verkeer veranderde, en steeds meer mensen een auto hadden. Op het Zuidereinde, dat direct aansloot op de weg naar Hilversum, was onze weg een stuk smaller. Vrachtverkeer denderde rakelings langs onze huizen, en wij trilden zo'n beetje van onze bank af. Onze huizen beschadigden en op zowel Noorder- als Zuidereinde was er veel overlast. En de weg nodigde uit tot (veel) te hard rijden. Zo werd het gevecht voor verkeersveiligheid een van de zaken die ons dichterbij elkaar brachten. Dat gevecht tegen het (vracht)verkeer op onze laan duurt nu al 60 jaar.

Maar toen de zuilen omvielen zijn we als inwoners veel dichterbij elkaar komen staan. En ons dorp is qua aanzicht ook verbeterd: de oude wasserijpanden zijn verbouwd tot moderne, mooie woningen.

Johannie Hendriks aan de bal - jaartal onbekend

We zijn trots op de natuur en ons dorp

Wat ons verder bindt? Wij wonen hier eigenlijk zonder uitzondering bewust voor de rust en de natuur. Op de kaart kun je het heel goed zien: negentig procent van ons dorp is groen. Dat proberen we ook echt zo te houden. Toen er een grasstrookje opnieuw werd ingericht kwamen we met 20 buurtbewoners om te helpen; samen hebben we het ingericht.

En het beschermd dorpsgezicht, natuurlijk. Daar zijn we allemaal trots op. Zoals het Trompenburgh, het voormalige Postkantoor, de Pastorie van de Hervormde Kerk en het oude Tolhuisje. Als bewoners doen we ons best om het een nog fijnere plek te maken. De bloemenbakken aan de lantarenpalen betalen en onderhouden we bijvoorbeeld samen.

Het 400-jarig bestaan van ons dorp in 2025 heeft ons echt bij elkaar gebracht.

Bij de Smidsbrug, van origine het punt waar Noorderende en Zuidereinde 'botsten', richtten we een éénmalig dorpsplein op. Op dat plein traden lokale bandjes op en we organiseerden er samen met Kortenhoef de 's-Graveland Uw Dorp'-quiz. We lanceerden een gedetailleerd en rijk gedocumenteerd boek over onze historie, en konden eindelijk een kijkje nemen in een aantal van de normaal gesproken voor publiek gesloten buitenplaatsen. Er waren kunstexposities en historische avonden. En we sloten het feestjaar af met een grote Winter Fair bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten.

“Je kunt hier zwemmen in de vaart, de Kortenhoefse Plassen en Loosdrechtse Plassen liggen vlakbij en tegelijkertijd liggen Amsterdam, Utrecht en Hilversum om de hoek. Eigenlijk is alles hier.”

Kees van Oorschot

Trompenburgh 'op het droge' - jaartal onbekend

Trompenburgh - 2026

Wat we willen behouden en versterken

Het is hier, zoals in dorpen gebruikelijk, ‘ons kent ons’: we komen elkaar vaak tegen, bijvoorbeeld bij het uitlaten van de hond. Er zijn enkele bloeiende verenigingen die verschillende activiteiten organiseren. Maar omdat er geen plek is waar we allemaal makkelijk samenkomen, zoals een dorpshuis, is er minder vanzelfsprekend een gemeenschapsgevoel.

Het dorp voelt soms individualistisch: mensen wonen hier graag op zichzelf, in rust en ruimte. Maar daardoor is onze onderlinge verbinding afhankelijk van eigen initiatieven. Er is niet echt een traditie die stimuleert dat we elkaar opzoeken, waardoor ons dorp ook wat afstandelijk kan voelen. Vooral als je er net woont.

Niettemin zoeken we elkaar op in de ontmoetingsplekken die er zijn, en daarvoor gaan we net zo makkelijk naar Kortenhoef of Ankeveen. Er is steeds meer contact tussen onze dorpen.

Tegelijkertijd hebben we op kleinere schaal, gewoon als burens, veel contact met elkaar. En op de Jaarmarkt bij de Smidsbrug laten we zonder uitzondering allemaal ons gezicht zien. Ook bewoners uit andere dorpen komen hier graag op af. We kunnen een kop koffie of borrel drinken bij Café-Restaurant Brambergen, naast het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten. En we zien elkaar langs de lijn, op de velden en in de derde helft in de kantine van SV 's-Graveland.

Onze relatie met Kortenhoef is bovendien steeds hechter. De mensen achter de Tasjesbibliotheek (een kleine vrijwilligersbibliotheek) en Buurtkamer 3d in Kortenhoef wonen bijvoorbeeld allemaal in 's-Graveland.

Ten slotte, we zeiden het al, willen we echt een oplossing voor het verkeer. We zien dat het vrachtverkeer er echt voor zorgt dat onze huizen scheuren vertonen en beschadigd raken.

Tot slot: ons advies aan de gemeente

Als je ons echt wilt helpen, doe dat dan door ons beschermd dorpsgezicht in ere te houden. Door de rust en ruimte te behouden. Neem onze verkeersproblemen serieus: een 30 km-zone willen wij al jaren. Behoud de dubbele bomenrij, en zorg ervoor dat we al onze monumenten in stand kunnen houden. Leefbaarheid is voor ons echt een van de belangrijkste thema's, en daarin zijn dit cruciale onderwerpen.

Verder: faciliteer de initiatieven en voorzieningen die er in ons dorp al zijn. Het is fijn als je die eerst komt bekijken voordat je plannen voorstelt. Stel vragen, doe geen voorstellen voordat je ons hebt gevraagd hoe iets zou kunnen. En probeer voor zover mogelijk geen onnodige eisen te stellen rond de dingen die hier al jaren goed lopen. Maar vooral: laten we contact houden, neem ons serieus en luister naar onze ideeën. Respecteer onze kennis, gebruik die. Ga náást ons staan. Dan komen we er samen wel.

Daan - 2026

Wat 's-Graveland voor mij bijzonder maakt?

We zitten midden in de natuur. Omringd door prachtige natuurgebieden, het culturele erfgoed met oude Amsterdamse buitenplaatsen en hun tuinen, en de kerk van Stalpaert.

Ik woon aan de 's-Gravelandsevaart; in de 17e eeuw gegraven om zand naar Amsterdam te transporteren. Aan de ene kant de buitenplaatsen, aan de andere kant de huizen van de mensen die vroeger voor de bewoners van die buitenplaatsen werkten. Je kunt hier zwemmen in de vaart, de Kortenhoefse en Loosdrechtse Plassen liggen vlakbij en tegelijkertijd liggen grote steden om de hoek. Eigenlijk is alles hier binnen handbereik.

Eigenlijk is alles hier

's-Graveland is een lintdorp. Het is rustig wonen, wel veel doorgaand verkeer.

Er zijn helaas nog maar weinig winkels, maar we hebben wel een bijzondere bakker en een paar goede restaurants.

Ik ben trots op het feit dat we hier in vrede en met respect voor elkaar samenleven. En ik ben trots op de plek waar ik woon. Ons huis heeft een echte 's-Gravelandse geschiedenis. Wat ik geweldig vind, is dat ik vroeger als Sinterklaas met de boot langs dit pand kwam en dat het te koop stond. En nu woon ik hier zelf.

Het is een buitengewoon genoeg geweest om na mijn werk in Hilversum door het Corversbos naar huis te fietsen. Of het nu regent, waait of de zon schijnt. Dan loopt er zomaar een ree langs het fietspad. Dat is luxe. Soms vergeet je bijna hoe bijzonder dat is.

Ik ben niet bang voor verandering, het houdt ons bij de les. Met de fusie hoop ik dat we in staat blijven om zonder angst te genieten van de voordelen die het kan brengen. Niet bang zijn, maar samen verantwoordelijk blijven voor het wij-gevoel. Dat gevoel zie je hier duidelijk in 's-Graveland, bijvoorbeeld tijdens de jaarmarkt of de vroegere veemarkt met de feesttent. Ik hoop dat die verbinding groter wordt en dat we elkaar blijven vinden als het nodig is. Is er iets bij je burens, dan help je je burens. Is er iets in het dorp aan de overkant, dan help je de mensen daar.

Van verhalen naar beleid: dorps-cv's als startpunt voor het nieuwe gemeentebestuur

*Achtergrond en aanpak, koppeling
met beleid en aanbevelingen voor het
bouwen aan sterke relaties*

Behind the scenes: aanleiding, context en aanpak

Een bruikbaar startpunt voor het nieuwe gemeentebestuur: dorps-cv's als bouwstenen

De dorps-cv's die u hiervoor las zijn ontwikkeld om een bruikbaar startpunt te hebben voor het nieuwe gemeentebestuur per 1 januari 2027, wanneer de herindeling Wijdmeren-Hilversum is afgerond. Ze vormen (onder meer) belangrijke bouwstenen voor het wijken- en dorpenbeleid, dat na 1 januari 2027 vanuit een gelijkwaardige basis ontwikkeld moeten kunnen worden. Daarom besloot de Stuurgroep Herindeling dat het belangrijk is om het DNA van de dorpen in Wijdmeren goed vast te leggen. Daaruit volgde de bestuurlijke opdracht om zeven dorps-cv's te ontwikkelen, voor ieder dorp in Wijdmeren één. Deze dorps-cv's moesten de kwaliteiten, historie en kracht van de gemeenschappen vastleggen, met ruimte voor de 'dorpse dromen' en verbeterideeën. Door samen met inwoners te bepalen hoe dat DNA van de dorpen eruit ziet, en dat in de

vorm van een 'overdrachtsdocument' aan te bieden aan de nieuwe gemeente (en haar bestuur), ontstaat dat bruikbare startpunt.

Dat 'overdrachtsdocument' ligt nu voor u. U hebt hiervoor al kennis kunnen nemen van de verhalen van de dorpen over de dorpen, in hun eigen woorden. In dit hoofdstuk nemen wij - de onderzoekers, adviseurs en ontwerpers van **theRevolution**, het bureau dat met heel veel plezier deze dorps-cv's heeft mogen ontwikkelen - u mee in het ontwerpproces ervan. We staan stil bij de maatschappelijke context waarin de dorps-cv's tot stand zijn gekomen. We leggen uit welke aanpak we hebben gevolgd, en welke keuzes we gaandeweg hebben gemaakt. In het volgende hoofdstuk leggen we de relatie tussen de dorps-cv's en de uitvoeringsprogramma's en afdelingen

van de gemeente. En we geven in het slothoofdstuk nog een aantal observaties en adviezen mee, die wij als onafhankelijke adviseurs destilleren uit alles wat we gehoord hebben.

Tot stand gekomen in turbulente tijden, maar een tijdloos beeld

Wie het nieuws in het voorjaar van 2026 een beetje heeft gevolgd, heeft gezien dat er stevige maatschappelijke onrust ontstond rondom de spoednoodopvang voor asielzoekers in (Nieuw-) Loosdrecht. Dat werd breed uitgemeten. In die mediastorm kan bij mensen een indruk zijn ontstaan, die niet helemaal (of misschien zelfs: helemaal niet) stroken met de verhalen in deze dorps-cv's. Daarom kunnen we er in deze verantwoording niet aan voorbij gaan. Want het is een bewuste keuze om het géén expliciete plek te geven in de dorps-cv's, maar alleen in deze verantwoording. Dat zullen we toelichten.

Om te beginnen, waren de ontwikkelingen rond de spoednoodopvang in onze - open - gesprekken met inwoners van de verschillende dorpen nauwelijks een onderwerp. Waar we ook kwamen, overal gebruikten inwoners de gesprekken om te vertellen waar zij trots op zijn, wat hun gemeenschap bijzonder maakt en wat zij willen behouden voor toekomstige generaties. De gesprekken gingen over verenigingen, natuur, historie, ondernemerschap, leefbaarheid en de toekomst van de dorpen. En de centrale thema's in de verhalen en voorbeelden van mensen waren *saamhorigheid* en *gemeenschapskracht*. De verhalen lieten zien hoe inwoners samen dingen voor elkaar krijgen, samen leven en samen bouwen aan het dorp. En hoe ze nieuwe mensen doorgaans juist graag welkom heten.

Oftewel: hoewel de onrust rond de spoednoodopvang het landelijke nieuws domineerde, en hoewel de onderliggende overtuigingen en emoties dus zeker een werkelijkheid zijn in (een aantal van) de dorpen, toch doet dat beeld onvoldoende recht aan hoe de inwoners die in dit traject zijn gesproken hun dorpen over de hele linie beschrijven én beleven.

Ten tweede: al zijn de dorps-cv's ontwikkeld met een actuele aanleiding (de bestuurlijke fusie tussen Wijdmeren en Hilversum), ze zijn een *snapshot* van dit moment, vlak vóór de fusie.

De actualiteit rond de spoednoodopvang vertekent dat snapshot te veel. Want in zekere zin is dat een tijdloos beeld. De dorps-cv's beschrijven immers een lange lijn: van de oorsprong van de dorpen en hoe ze zich ontwikkelden tot wat de dorpen vandaag zijn en wat hun brede wensen en ambities voor de toekomst zijn.

Zoals uit de bestuursopdracht al bleek: de dorps-cv's moeten alle medewerkers van de gemeente – van balie tot beleid en van boa tot bestuurder – na de fusie helpen om de dorpen en hun inwoners te begrijpen. Door goed te snappen hoe het verleden doorwerkt in het heden en hoe dat vervolgens weer leidt tot ambities voor de toekomst, kunnen ze beslissingen en keuzes beter afwegen: als we dit zó doen, *versterkt* dat het dorp of *verstoort* dat het dorp? En nog belangrijker: het moet handvatten geven om de dorpen te betrekken bij zulke

beslissingen en keuzes. De actualiteit rond de spoednoodopvang laat vooral zien waarom dat belangrijk is, maar geeft verder geen aanvullende inhoudelijke aanknopingspunten.

Op die handvatten en aanknopingspunten komen we in de volgende hoofdstukken terug; daarin leggen we de link met uitvoeringsprogramma's en de betrokken afdelingen en geven we als onafhankelijke onderzoekers en adviseurs nog een aantal observaties en aanbevelingen mee. Maar eerst staan we stil bij hoe we te werk zijn gegaan bij het ontwerpen van deze dorps-cv's.

In een gefaseerde aanpak toewerken naar de verhalen van de dorpen

Tussen januari en juni van 2026 werkten we in een gefaseerde aanpak toe naar de verhalen van de Wijdemeerse dorpen. Dat deden we samen met inwoners: we begonnen én eindigden in de dorpen. Belangrijkste uitgangspunt van onze aanpak was dat we zo veel mogelijk mensen betrokken, waarbij alle tussen- en eindproducten herkenbaar én valideerbaar moesten zijn voor inwoners.

We spraken meer dan 120 mensen, en legden onze vragen, tussen- en eindproducten op verschillende manieren aan hen voor. Dat deden we

in vijf fasen: *Vorbereiden, Verkennen, Verdiepen, Verbeelden, Verspreiden*. Waarbij de voorbereidingsfase vooral bestond uit ons inlezen, gesprekken met de dorpsregisseurs van Wijdmeren en het leggen van contacten en het ontwikkelen van gesprekstoets voor ons veldwerk. Vanaf de Verkennen-fase begon het echte werk.

Verkennen: met een creatieve 'gespreksstarter' de straat op om veel verhalen op te halen

We zien het heel vaak: mensen worden zó vaak uitgenodigd om ergens in een zaaltje mee te denken over hun leefomgeving, dat ze er niet zoveel zin meer in hebben. En de mensen die nog wél te porren zijn om mee te denken of te praten, hebben het gevoel dat ze eigenlijk altijd hetzelfde verhaal moeten vertellen, waar weinig mee gebeurt. Uiteindelijk haken ook zij toch af. In lelijk jargon zeggen we dan dat mensen 'participatiemoe' zijn. Bovendien zien we dat de mensen die dan tóch op komen dagen, vaak dezelfde stemmen vertegenwoordigen. En dat bepaalde groepen eigenlijk nooit gehoord worden.

Daarom zochten wij mensen actief op in hun eigen omgeving, en werkten we met andere, meer creatieve methoden om het gesprek te openen. Letterlijk: we gebruikten opvallende 'gespreksstarters' waarmee we de aandacht trokken en

mensen verleidden om hun verhaal en ideeën met ons te delen. En wat bleek? Mensen waren niet participatiemoe, integendeel. Ze waren van harte bereid om hun verhalen te delen, dachten actief mee en namen met enthousiasme deel.

We daagden hen uit om te 'hengelen' naar een bootje, met op het zeil een eerste vraag. Vanuit die vraag ontspon zich dan een kort of juist wat langer gesprek – onze gesprekspartners bepaalden uiteraard hoeveel tijd ze ons gunden.

In deze eerste fase stonden we in bibliotheek en op het schoolplein, bij supermarkt en snackbar. We spraken jongeren via jongerenwerkers, bij de voetbalclub en gewoon op straat. We sloten aan bij taallessen en waren bij exposities. Kortom, we ontmoetten op verschillende plekken in de dorpen heel veel inwoners. Op het Willie Dasplein in Nederhorst den Berg, bij de Albert Heijn in Oud-Loosdrecht. Op de markt in Ankeveen en langs de lijn bij SV 's-Graveland. In de Meenthof in Kortenhoef en aan de Nootweg in Nieuw-Loosdrecht.

We bezochten elk dorp minstens twee keer en kozen de locaties zorgvuldig, onder meer in overleg met de dorps-regisseurs. Maar ook inwoners vertelden ons waar we het beste konden gaan staan.

Verdiepen: inzoomen op specifieke thema's in één-op-één- en groepsgesprekken

Na deze verkennende fase, waarin we veel verschillende verhalen en thema's ontdekten, was het tijd om verder de diepte in te gaan. Dat deden we op meerdere manieren. Waar eerst het plan was om opnieuw op straat het gesprek aan te gaan, weken we daar toch vanaf. Want we merkten dat mensen wat meer tijd of voorbereiding wilden hebben om hun verhaal echt goed te kunnen vertellen.

Dus in deze ronde namen we die tijd. Dat deden we in verschillende één-op-één gesprekken, met actieve inwoners ondernemers, mensen die aatschappelijke instellingen vertegenwoordigden. We organiseerden twee groepsgesprekken, elk met mensen uit verschillende dorpen. En we gingen uitgebreid in gesprek met de drie historische kringen.

We legden hen onze eerste inzichten voor, lieten zien welke thema's waren komen bovendrijven, en stelden op die thema's vervolgvragen. Dat deden we

opnieuw met creatieve werkvormen. Zo vroegen we inwoners bijvoorbeeld om met gekleurde vlaggetjes plekken in hun dorp aan te wijzen waar zij trots op zijn, waar mensen elkaar ontmoeten, of juist plekken waar zij zich minder thuis voelen. Een van de dingen die daarbij opviel, was hoe snel de kaarten vol kwamen te hangen met trots-vlaggetjes. Door bewust de tijd te nemen om stil te staan bij waar mensen trots op zijn, kwamen verhalen naar boven die in het dagelijks leven vaak onuitgesproken blijven. Ook zagen we dat sommige plekken meerdere betekenissen tegelijk kregen: plekken van ontmoeting bleken vaak ook plekken van verbondenheid en identiteit. Juist die overlap gaf inzicht in wat inwoners zien als de kracht van hun dorp.

Ten slotte verzamelden we een aantal feiten en cijfers over de dorpen, die we konden verwerken in een infographic. Daarbij zochten we waar mogelijk

de aansluiting met de wijkprofielen van de Gemeente Hilversum. Met een data-expert (adviseur Sociaal Domein) van Hilversum bespraken we welke databronnen voor de wijkprofielen waren gebruikt. Op basis van de thema's die we in de Verkennen- en Verdiepen-fase hadden opgehaald, gebruikten we diezelfde bronnen om relevante feiten en cijfers te inventariseren.

Daarin maakten we een bewuste selectie. Niet alle beschikbare data van de wijkprofielen sloot aan bij de thema's die in de Verkennen- en Verdiepen-fase naar voren kwamen. Sommige gegevens, zoals het aantal jongeren met een jeugdzorgtraject of het gemiddelde gasverbruik van woningen, hadden weinig relatie met de onderwerpen die inwoners belangrijk of typerend vonden. Daarnaast bleken verschillen tussen dorpen op sommige indicatoren beperkt. Het liet weinig zien en voegde daardoor weinig toe. We kozen er daarom voor om alleen gegevens op te nemen die het verhaal van de dorpen konden verdiepen of ondersteunen.

We namen onder meer algemene kenmerken op, zoals het aantal inwoners. Daarnaast verzamelden we gegevens over thema's die in vrijwel alle gesprekken terugkwamen. Denk aan thema's zoals voorzieningen, bereikbaarheid, leefomgeving en natuur. Daarom keken we bijvoorbeeld naar de afstand tot voorzieningen en de tevredenheid met de woonomgeving en het groen. Ook de sterke gemeenschapszin en de bereidheid om iets voor elkaar te doen kwam in vrijwel alle dorpen naar voren. Daarom namen we ook gegevens over vrijwilligerswerk mee. Zo vormen de feiten en cijfers geen losstaande statistieken, maar een aanvulling op de verhalen van inwoners.

Verbeelden: vanuit vier leidende keuzes de verhalen schrijven en voorleggen aan inwoners

Parallel aan de laatste loodjes van de Verdiepen-fase gingen we aan de slag met de volgende stap: het samenbrengen van alles wat we hadden gehoord en gelezen, om daaruit de verhalen van de dorpen te destilleren. Na een aantal analyseslagen – waarbij ook de dorpsregisseurs een belangrijke rol hadden – begonnen zich de contouren van de dorps-cv's af te tekenen. We maakten daarin vier leidende keuzes:

 We vertellen het verhaal van de dorpen in hun eigen woorden.
De dorps-cv's zijn v  n de inwoners v  r de gemeente.
We kozen voor een narratieve insteek en vertelden dat verhaal vanuit de wij-vorm.

 We laten zien wat de dorpen heeft gemaakt tot wat ze vandaag zijn. Veel van de zaken waar inwoners aan hechten en trots op zijn, zijn diep geworteld in de historie en geografie van de dorpen. We kozen daarom voor een opbouw van de verhalen, waarin een scène of feit uit het heden direct een gevoel geeft bij wat de dorpen uniek maakt, maar ook de brug slaat naar hoe de geschiedenis daarin doorwerkt. Vanuit die brug beschrijven de verhalen de geschiedenis – met zevenmijlslaarzen, want vat meer dan 1.000 jaar historie maar eens samen in een paar honderd woorden – en lichten uit wat écht gevormd heeft. Vanuit de historie komen we uit bij wat het vandaag de dag zo bijzonder maakt om in deze dorpen te wonen, te werken en te leven. Heel concreet: we benoemen zoveel mogelijk de plekken, verenigingen en evenementen waar mensen van houden, en liefst ook de mensen, initiatieven en organisaties daarachter.

We laten zien wat inwoners willen beschermen en versterken.

 We hoorden veel verhalen over zaken waar inwoners trots op zijn, wat ze in samenwerking met de nieuwe gemeente verder zouden willen uitbouwen of versterken. Of juist over zorgen rond kwetsbaarheid of zelfs verlies van voorzieningen, rond veiligheid, wonen en leefbaarheid. En natuurlijk over wensen voor de toekomst. Deze zaken laten we zo expliciet mogelijk terugkomen in de verhalen.

 We laten zien welke adviezen de dorpen aan de nieuwe gemeente geven. Veel van de verhalen gaan ook over wat mensen van de nieuwe gemeente verwachten. Wat ze nodig hebben. Of juist pertinent niet willen. Daarbij beginnen ze vaak met: we doen het hier al eeuwen zelf, help ons daarbij en sta ons niet in de weg. Ook laten we hier zien welke emoties daar soms bij spelen. Dat kan voor een gedreven ambtenaar of bestuurder misschien schuren. En dat mag, want dat is immers   ok de realiteit van de dorpen. Maar diezelfde realiteit van de dorpen is ook: sámen komen we er altijd uit, dus ga vooral met ons in gesprek. Met die welgemeende uitgestoken hand sluiten alle dorps-cv's af.

Met deze keuzes als leidraad schreven we de verhalen van de dorpen. En natuurlijk hebben we die vervolgens weer voorgelegd aan inwoners.

In een zeer levendige en drukbezochte validatiesessie in Sportca   De Fuik in Kortenhoef, lazen en becommentarieerden begin juni ruim 20 inwoners uit de verschillende dorpen de verhalen. Aan de hand van persoonlijke

voorwerpen, foto's en verhalen gingen we in gesprek over wat de dorpen bijzonder maakt en waar inwoners trots op zijn. Vervolgens toetsten we samen de inhoud van de dorps-cv's: wat herkennen we, wat mist er nog en wat verdient meer aandacht? Daarnaast stuurden we ze toe aan de Historische Kringen, die nog een *fact check* deden op de historische beschrijvingen.

Met een gerust hart zijn de dorps-cv's vervolgens vormgegeven in het document dat nu voor u ligt. Dat is meermaals besproken met bestuurders van Wijdmeren en Hilversum, en officieel in het College van B&W van Wijdmeren vastgesteld. Het College van B&W van Hilversum heeft er kennis van genomen.

En daarna gingen de verhalen de wijde wereld in; terwijl we dit schrijven is dat moment aangebroken.

Verspreiden: unieke dorpen in een document beschreven, maar in een expositie te beleven

Na vaststelling in het College worden de dorps-cv's uiteraard aangeboden aan de Wijdemeerse en Hilversumse gemeenteraden. Daarmee worden het, in combinatie met de Raadsinformatiebrief, openbare stukken. Maar wel vooral stukken die vooral in de ambtelijke omgevingen gelezen en gebruikt zullen worden.

Om ervoor te zorgen dat de zaken die de individuele dorpen uniek maken, de zaken die alle dorpen delen en de zaken waarop de inwoners trots zijn ook op een laagdrempelige, toegankelijke en verrassende manier bekendgemaakt worden, ontwikkelen wij bovendien een expositie. Die bestaat uit een begin-, midden-, en eindeel:

Begindeel – Wat delen we?

Bij binnenkomst maken bezoekers eerst kennis met het gezamenlijke verhaal van Wijdmeren. Hier worden de belangrijkste gedeelde thema's zichtbaar gemaakt, ondersteund met visualisaties, kaarten en feiten en cijfers. Dit onderdeel laat zien wat de dorpen verbindt en welke onderwerpen overal terugkomen.

Middendeel – De dorpen.

In het middendeel krijgt ieder dorp een eigen plek binnen de expositie. Per dorp is er een aantal panelen met herkenbare beelden, verhalen, quotes en inzichten uit het participatietraject. Daarnaast is er ruimte voor interactie en gesprek.

Eindeel – Toekomst en uitdagingen.

Het laatste onderdeel richt zich op de toekomst. Hier komen gezamenlijke uitdagingen, dilemma's en toekomstbeelden samen. Dit deel nodigt bezoekers uit om vooruit te kijken en met elkaar in gesprek te gaan over de toekomst van de dorpen én van Wijdmeren

De afdeling Communicatie van de gemeente Wijdmeren portretteerde ook een aantal inwoners, op foto, video en audio, die wij verwerkten in het document dat nu voor u ligt en/of in de expositie.

We combineren de opening van die expositie met een evenement waarop de raadsleden van Wijdmeren en Hilversum elkaar ontmoeten, én waarop de inwoners kennis kunnen nemen van de inhoud. Dit evenement staat gepland voor 18 augustus 2026, op een karakteristieke plek: de ijsclub van Ankeveen.

Een belangrijk uitgangspunt is dat de expositie niet beperkt blijft tot één avond. Voor ieder dorp worden voor de expositie presentatiepanelen ontwikkeld. Na het evenement krijgen deze panelen een tweede leven in de dorpen zelf: ze staan gedurende een aantal weken op publieke locaties in de dorpen, met uitleg en achtergrond over het project en de andere dorpen. De expositie eindigt in Hilversum, waarmee symbolisch de overdracht van de dorpen aan de nieuwe gemeente wordt gemarkeerd.

Van verhalen naar beleid en uitvoering: borging in beleid en kennis in de ambtelijke organisatie

Borgen in beleid: koppeling van uitspraken in dorps-cv’s, beleidsterrein en afdeling/team

In de dorps-cv’s vertellen inwoners waar ze zélf voor (willen) zorgen, wat ze van de nieuwe gemeente verwachten en op welke thema’s ze hun dorp willen beschermen, versterken of ontwikkelen. Dat raakt vaak direct aan toekomstige beleidsopgaven. Denk aan leefbaarheid, verkeersveiligheid, voorzieningen, woningbouw, vrijwilligerskracht, recreatie, natuur, participatie en – *last but definitely not least* – de relatie tussen gemeente en gemeenschap.

Daarmee zijn de dorps-cv’s een van de belangrijkste bouwstenen in de

routekaart harmonisatie dorpen- en wijkenbeleid, waarvoor de gemeenteraden van Hilversum en Wijdmeren op 8 oktober 2026 een gelijkkluidende startnotitie vaststellen. En natuurlijk ook voor de verdere harmonisatie van beleid na de herindeling.

Hiernaast een overzicht van concrete uitspraken uit de dorps-cv’s, geclusterd per dorp, die relatie hebben met beleidsharmonisaties. Daarbij geven we aan met welke beleidsterreinen er een link is. Bovendien koppelen we er een afdeling of team aan.

Ankeveen

Pagina	Gemarkeerde zin/passage	Opmerking	Afdeling/team
14	Meer plekken waar we activiteiten kunnen doen; clubhuis/dorpshuisfunctie.	Beleidsmatige link met nieuwe dorpen- en wijkenbeleid c.q. vrijwilligersbeleid.	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving
14	Te weinig mogelijkheden voor ouderen om door te schuiven waardoor woningen vrijkomen voor jongeren.	Beleidsmatige link met woonvisie, onder meer inzake doorstroming.	Ruimtelijke ontwikkeling/ Omgevingsrecht, wonen en cultureel erfgoed
15	...liever in gesprek gaan over hoe evenementen kunnen verlopen, dan dat we per definitie ingewikkelde regelgeving moeten volgen of voorwaardelijke plannen moeten maken om het te mogen organiseren	Input voor beleidsharmonisatie evenementenbeleid (en legesverordening inzake kleine evenementen).	Ruimtelijke ontwikkeling/ Economie, media en cultuur
15	Dus: is er een idee, een plan of een plicht?...	Beleidsmatige link met het participatiebeleid (vast te stellen in beide raden na de zomer van 2026).	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving

Breukeleven, Muyevelde en Boomhoek

Pagina	Gemarkeerde zin/passage	Opmerking	Afdeling/team
23	Dorpsbudgetten zouden in de volle breedte voortgezet moeten worden.	Beleidsmatige link met nieuwe dorpen- en wijkenbeleid.	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving
23	En als je als gemeente zelf een idee hebt of vanuit een verantwoordelijkheid iets moet oppakken? Laten we eerst samen ter plekke kijken wat er moet gebeuren, en erover praten.	Beleidsmatige link met het participatiebeleid.	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving

's-Graveland

Pagina	Gemarkeerde zin/passage	Opmerking	Afdeling/team
63	Beschermde dorpsgezichten behouden.	Erfgoedbeleid.	Ruimtelijke ontwikkeling/ Omgevingsrecht, wonen en cultureel erfgoed
63	30 km-zone.	Uitvoeringsprogramma mobiliteit.	Ruimtelijke Ontwikkeling/ Mobiliteit en parkeren
63	Faciliteer de initiatieven en voorzieningen die er in ons dorp al zijn. Het is fijn als je die eerst komt	Participatiebeleid.	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving

Kortenhoef

Pagina	Gemarkeerde zin/passage	Opmerking	Afdeling/team
31	Centraal dorps huis als aanvulling voor initiatieven.	Nieuwe dorpen- en wijkenbeleid (locatiekant).	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving
31	Extra stamtafel/honk voor jeugd en ouderen.	Nieuwe dorpen- en wijkenbeleid / RO-beleid / Omgevingsplan.	Ruimtelijke ontwikkeling/ Ruimtelijke Kwaliteit
31	Behoud van alle grote festiviteiten.	Evenementenbeleid.	Ruimtelijke ontwikkeling/ Economie, media en cultuur
31	Structurele oplossing voor verkeersdruk; geen betaald parkeren.	Mobiliteits- en parkeerbeleid.	Ruimtelijke Ontwikkeling/ Mobiliteit en parkeren
31	Nieuwe vrijwilligers vinden is lastig.	Nieuwe dorpen- en wijkenbeleid (menskant).	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving
31	En in de kern is het simpel: we praten graag mee zodra er een plan op tafel ligt dat ons dorp raakt.	Participatiebeleid.	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving

Oud-Loosdrecht

Pagina	Gemarkeerde zin/passage	Opmerking	Afdeling/team
39	Dorpscentrum versterken.	Nieuwe dorpen- en wijkenbeleid (locatiekant).	Ruimtelijke ontwikkeling/ Ruimtelijke Kwaliteit
39	Parkeerproblemen en verkeer op piekmomenten.	VTH-beleid / parkeerbeleid.	Ruimtelijke Ontwikkeling/ Mobiliteit en parkeren
39	Investeer liever in capaciteit om samen te werken.	Evenementenbeleid en economische visie.	Ruimtelijke ontwikkeling/ Economie, media en cultuur
39	Herinrichting van straten zodat ontmoeten makkelijker wordt.	Beheerplannen Openbare Ruimte.	Realisatie en beheer/Beheer en onderhoud
39	Heb je plannen? Kom praten.	Participatiebeleid.	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving

Nieuw-Loosdrecht

Pagina	Gemarkeerde zin/passage	Opmerking	Afdeling/team
47	Verkeersveiligheid en kwaliteit van straten en pleinen.	Beheerplannen Openbare Ruimte.	Realisatie en beheer/Beheer en onderhoud
47	Meer balans in woningbouw voor starters en ouderen.	Woonbeleid / doorstroming.	Ruimtelijke ontwikkeling/ Omgevingsrecht, wonen en cultureel erfgoed
47	En heb je een plan of idee? Negen van de tien keer hebben we er al ervaring mee, of er in elk geval zelf ook ideeën over. Dus ook dan: laten we praten, zodat je onze kennis kunt benutten. Samen komen we verder.	Participatiebeleid.	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving

Nederhorst den Berg

Pagina	Gemarkeerde zin/passage	Opmerking	Afdeling/team
54	Buurtbus voor ouderen en minder mobiele inwoners.	Mobiliteits- en parkeerbeleid.	
55	Kleinschalige woonvormen voor ouderen.	Woonbeleid / woon-zorgvisie.	Ruimtelijke ontwikkeling/ Omgevingsrecht, wonen en cultureel erfgoed
55	Hard rijden en snelheidscontroles.	Mobiliteits- en parkeerbeleid.	Ruimtelijke Ontwikkeling/ Mobiliteit en parkeren
55	Niet te veel regels rond dorps evenementen.	Nieuw te vormen evenementenbeleid.	Ruimtelijke ontwikkeling/ Economie, media en cultuur
55	Behoud van eigen zorg, horeca en grotere ontmoetingsruimtes.	RO-beleid / Omgevingsplan.	Ruimtelijke ontwikkeling/ Ruimtelijke Kwaliteit
55	En als je een plan hebt, laten we dan praten.	Participatiebeleid.	Maatschappelijke ontwikkeling/Beleid Samenleving

Kanttekening

Een kanttekening hierbij is dat de dorps-cv's de identiteit, kwaliteiten, wensen en aandachtspunten van inwoners beschrijven. Zij bevatten geen bestuurlijke keuzes en vormen geen beleidskader. De opgenomen aandachtspunten zullen in toekomstige beleidsprocessen moeten worden gewogen binnen bredere gemeentelijke belangen en financiële mogelijkheden. Het feit dat deze zijn opgenomen in de dorps-cv's betekent niet automatisch vdat deze worden overgenomen in toekomstig beleid.

Borgen in kennis in de ambtelijke organisatie

Ook binnen de ambtelijke organisatie worden de resultaten actief gedeeld. theRevolution en medewerkers uit beide organisaties die betrokken zijn geweest bij het project zullen bijdragen aan interne kennissessies, zodat de kennis en inzichten uit de dorpen breed beschikbaar komen voor toekomstige beleidsontwikkeling.

Op deze manier krijgt de opbrengst van het project een plek in het politieke, bestuurlijke en ambtelijke vervolg van de nieuwe gemeente.

Verankeren in het nieuw te ontwikkelen wijken- en dorpenbeleid

Ten slotte is het feit dat het wijken- en dorpenbeleid voor de nieuwe gemeente nog ontwikkeld moet worden een mooie kans om de inzichten uit deze dorps-cv's stevig te verankeren. Daarbij geven de hierboven weergegeven koppeling tussen statements en beleidsterreinen al wat eerste handvatten. Om daar nog meer handreikingen voor te bieden, leest u in het laatste hoofdstuk vier observaties en zes aanbevelingen van de onderzoekers, gebaseerd op zowel onze opgebouwde kennis en ervaringen in de dorpen als op onze opgebouwde kennis en ervaring met participatievraagstukken en het co-creatief ontwerpen van beleid en dienstverlening.

Bouw aan sterke relaties met de dorpen: aanbevelingen

Veel van de mogelijke beleidsvragen die er in het vorige hoofdstuk uit de dorps-cv's gedestilleerd zijn, zijn sterk met elkaar verknoopte vraagstukken. Wonen, kwaliteit van de leefomgeving, natuur, voorzieningen; zulke vraagstukken werken op elkaar in. En vaak geldt: een oplossing hier, creëert een nieuwe uitdaging dáár.

Vanuit die constatering komt het nieuwe wijken- en dorpenbeleid in beeld. Dat moet nog ontwikkeld worden, en daarvoor zijn de dorps-cv's stevige bouwstenen. Ook kun je zorgen voor ontwikkelruimte om die integraliteit van de vraagstukken gelijk in het beleid te verankeren. Maar ook in een vertaling van dat beleid naar de praktijk, waarbij je oplossingen in onze ervaring per definitie sámen met de dorpen moet ontwikkelen.

En dat is de logische brug naar het participatiebeleid. Daarin valt ons als onderzoekers een aantal dingen op. Of beter: we zien, in het licht van wat we gezien en gehoord hebben in de dorpen, een aantal risico's. Bovendien denken we dat alleen dat participatiebeleid volgen een te eng uitgangspunt is, als je als nieuwe gemeente sterke relaties met de dorpen wilt aangaan, op- en uitbouwen.

Daarom starten we ons advies met vier observaties, die voor de nieuwe gemeente cruciaal zijn om de dorpen goed te begrijpen. Vervolgens gaan we in op de zes risico's die we zien in het participatiebeleid. We sluiten af met zes aanbevelingen.

Vier samenhangende observaties die cruciaal zijn om de dorpen goed te begrijpen

We beginnen als gezegd met vier overkoepelende observaties, die nauw met elkaar samenhangen en voor een nieuwe gemeente cruciaal zijn om de dorpen goed te begrijpen:

In welk van de dorpen je ook komt: gemeenschapszin is er geen houding, maar de identiteit.

In ons dagelijks werk komen we in heel veel steden, dorpen, wijken of buurten. Zelden zagen we zo'n gemeenschapskracht en zo'n groot zelforganiserend vermogen. Niet vaak komen we tegen dat er voor zoveel issues al een initiatief is dat het oplost. En dat, als er toch nog geen oplossing ergens voor is, dit vervolgens in *no time* geregeld wordt. Dit zit diep in het DNA van de dorpen. Het is het eerste wat iedereen benoemt. Het is wat iedereen een trotse inwoner maakt én het is het element dat het meest voelbaar is als je in de dorpen bent. Gemeenschapszin is niet zomaar onderdeel van de identiteit van de dorpen, het is de identiteit.

Wederkerige relaties houden de gemeenschap draaiende, maar de onderliggende drijfveer is 'iets doen voor een ander'.

Die 'samen doen, zelf doen'-mentaliteit zorgt ervoor dat mensen sterk gericht zijn op relaties. Of beter: op wederkerige relaties. Ter illustratie: ondernemers zijn in de dorpen een belangrijke spil voor allerlei initiatieven. Mensen kunnen altijd bij hen aankloppen met een idee, negen van de tien keer zullen ze helpen. Andersom gunnen mensen de ondernemers in het dorp hun klandizie. Want die ondernemers zijn belangrijk voor de gemeenschap, en dat kan alleen als ze voldoende inkomsten hebben. Zulke wederkerigheid zit in alle relaties in het gemeenschapsleven. En die verwachten ze ook van de gemeente. Maar let op: de onderliggende drijver is minder 'voor wat hoort wat', dan 'het hoort dat je je inzet voor een ander'. Intrinsiek staan inwoners gewoon graag voor elkaar klaar. Maar in het verlengde daarvan verwachten ze ook van de gemeente dat die voor ze klaar staat.

De dorpen staan open voor samenwerking met de nieuwe gemeente, maar wel met enige scepsis en reserve.

Hoewel er uit de adviezen van de dorpen aan de nieuwe gemeente een welgemeende uitgestoken hand klinkt, is er wel degelijk een ondertoon van scepsis en reserve. De dorpen doppen al zó lang hun eigen boontjes, en zijn al zó lang gewend om zelf te bepalen wat ergens voor nodig is, hoe dat moet, hoe het kan, et cetera, dat ze zich daar 100% senang in voelen. De inwoners hebben met elkaar een goed werkende dynamiek gevonden, lossen vraagstukken samen en in goede harmonie op, en zijn ontzettend trots op de resultaten die ze daarmee boeken. Ze zijn bang autonomie, zeggenschap, ruimte en bewegingsvrijheid te verliezen, en ze zijn bang dat die resultaten daaronder zullen lijden. Een nieuwe gemeente bedreigt in potentie de status quo, en dus zijn ze toch op hun hoede. Schrikbeelden uit hun omgeving voeden dat gevoel: ze halen bijvoorbeeld buurgemeente Weesp aan, waar inwoners mee moeten in de 'Amsterdamse fratsen'. Daarbij komt ten slotte dat de relatie met de huidige gemeente 'complicated' is: inwoners zijn zeker niet alléén maar negatief, maar toch nét te vaak teleurgesteld. Ook dat klinkt door in de adviezen aan de gemeente. "Als je uitgenodigd wordt, ligt daar een kans." "Benut onze kennis en doe écht wat met onze input."

Het zelforganiserend vermogen van de dorpen kan vóór of tegen je werken, en dat heb je als gemeente grotendeels zelf in de hand.

In de gesprekken met inwoners hebben we een aantal uitspraken voorbeelden gehoord die zeer belangrijk zijn. Namelijk: “We weten elkaar razendsnel te vinden.” Aangevuld met: “We kunnen hier wel een vuist maken.” Of (enigszins parafraserend op verschillende uitspraken en voorbeelden): “Als we het ergens niet mee eens zijn, komen we in verzet – soms met ludiek protest, soms explicieter.” En: “We laten ons hier niets opdringen, kom eerst maar eens praten.” Als nieuwe gemeente moet je beseffen dat dit niet zomaar wat gemeenplaatsen zijn. Als je weet hoe hecht de dorpen zijn, dan is het niet gek om te beseffen: als je *in de beleving van de inwoners* niet de juiste route volgt (“kom éérs praten”), dan kan juist dat zelforganiserende vermogen enorm tegen je werken. Maar omgekeerd geldt ook: doe je het wél, dan kan het geweldig helpen. Dan gaan mensen in de meewerkstand, en zul je (zo verzekerden meerdere mensen ons) ook merken dat ánderen actief gaan meehelpen om eventuele weerstand weg te nemen.

Deze vier constateringingen zijn als gezegd cruciaal om te begrijpen hoe het in de dorpen werkt. Ze vormen bovendien een logische opmaat naar ons volgende punt: de risico's op een mismatch tussen de mores in de dorpen en het participatiebeleid van de nieuwe gemeente.

Zes risico's rond het participatiebeleid

In het licht van de voorgaande observaties en alles wat we leerden in onze gesprekken in de dorpen, hebben we de concept-Participatienota bestudeerd. Op het moment van schrijven is die (met aanpassingen) goedgekeurd in het College van Hilversum, maar nog niet in het college van Wijdmeren. Dat nieuwe participatiebeleid biedt een goed kader, maar vraagt om bewuste toepassing.

Drie risico's rond initiatieven vanuit inwoners

Om te beginnen, onderscheidt het beleid drie vormen van initiatieven: initiatieven vanuit de gemeente, vanuit projectontwikkelaars en vanuit bewoners. Bij die laatste vorm is de gemeente faciliterend, zonder over te nemen. Dat is in de Wijdemeerse dorpen een bovengemiddeld veel voorkomende situatie: inwoners organiseren de markt (Ankeveen), de ijsbaan, de feestweek en andere evenementen helemaal zelfstandig. Er zijn initiatieven rond eenzaamheid, voorzieningen of sociale cohesie. Inwoners zijn dan initiatiefnemer, uitvoerder en eigenaar tegelijk.

In het licht van de vier observaties in de vorige paragraaf leidt die constatering tot drie risico's.

Ambtenaren die een gezaghebbende houding aannemen, kunnen in de ogen van inwoners verkeerde keuzes maken

Ten eerste: het kan gebeuren dat ambtenaren zulke initiatieven toch te veel benaderen met de houding alsof de gemeente het primair voor het zeggen heeft, en daarmee in de ogen van de inwoners de voor hun initiatief verkeerde insteek kiezen en/of plotseling nieuwe, onnodige voorwaarden of eisen introduceren. Dat is soms een gebrek aan handvatten, maar soms ook een gevolg van de rollen van de gemeente. Want ook al is de veelvoorkomende situatie in de dorpen dat het initiatief vanuit hen komt, de gemeente kan vanuit haar wettelijke taken of plichten niet altijd alléén maar in de netwerkende/samenwerkende rol stappen. Het kan voorkomen dat op specifieke punten andere rollen belangrijk(er) zijn. En daar zien wij mogelijke botsingen, vooral met de rol van 'kaderstellende' en 'presterende' gemeente.

Een kaderstellende gemeente kan een onbedoelde gevoelsmatige afhankelijkheid creëren

Dat brengt ons op het tweede risico, dat nauw met het vorige punt samenhangt. Er staat in het beleid dat 'meebeslissen' altijd het uitgangspunt is als het gaat om initiatieven vanuit inwoners. Dat

betekent: inwoners hebben zeggenschap over de uitkomst. Maar daarbij geldt dan weer wel dat de gemeente “kaders vast [stelt]”. Hoewel dat juridisch, bestuurlijk én praktisch gezien misschien heel terecht is, stelt de gemeente zichzelf daarmee toch enigszins bóven de inwoners. Die moeten immers binnen die kaders opereren, maar hebben er geen invloed op. Hun invloed start pas bij de constatering dat “de beslissingen binnen die kaders door de participanten zelf [worden] genomen.” Daarmee kan de gemeente onbedoeld toch een gevoelsmatige afhankelijkheid creëren, in plaats van een gelijkwaardig vertrekpunt.

Afwegingen zonder lokale kennis, overleg of uitleg kunnen voelen als inbreuk op autonomie

Ten derde is er ook een spanning tussen de initiatieven en de gemeente in haar presterende rol, waarin zij volgens het beleid “de resultaten in het oog houdt”. Die hangt samen met twee mogelijke dilemma’s, die het beleid zelf al benoemt. Het eerste is het toezichtdilemma. Het beleid stelt dat de gemeente toezichthouder blijft op de zorgvuldigheid in participatie rond bewonersinitiatieven. Daar ligt een risico dat de gemeente die toezichthoudende rol te vroeg of te nadrukkelijk invult, wat direct kan botsen met de verwachting van de dorpen dat de gemeente aansluit,

niet beoordeelt of beslist. Hetzelfde geldt voor het algemeen belang-dilemma. Het beleid stelt dat de gemeente de rol heeft om erop toe te zien dat een bewonersinitiatief de belangen van anderen meeneemt. Maar wie bepaalt of een initiatieven als de Ankeveense markt of een initiatief rond door bewoners georganiseerd openbaar vervoer, die een probleem dat gevoeld wordt door de hele gemeenschap oplossen, voldoende rekening houden met andere belangen? Als de gemeente afwegingen maakt zonder de lokale kennis die daarvoor nodig is, en zonder over- of uitleg, dan kunnen inwoners dat ervaren als een inbreuk op de eigen autonomie, niet als een legitieme overheidstaak.

Deze drie risico’s (onbedoeld verkeerde grondhouding, de gecreëerde afhankelijkheid en de inbreuk op autonomie) zijn de snelste manier om weerstand en problemen op te roepen. Want bij ontzettend veel van wat er in de dorpen gebeurt, is de situatie omgekeerd: het is de gemeente die aanhaakt bij óns initiatief, die ‘mee gaat doen’ en gaat ‘meebeslissen’.

Die constatering gaat niet alleen over semantiek, en zelfs niet alleen over feitelijke waarheid. Het gaat over een potentieel, maar fundamenteel verschil *in beleving*. En daar kan in de dorpen de crux liggen; zie observatie 3 en 4 in de vorige paragraaf.

Drie risico’s rond initiatieven vanuit de gemeente of projectontwikkelaars

In het licht van de observaties zien we bij gemeentelijke initiatieven of die van projectontwikkelaars drie risico’s, die misschien gevoegelijk bekend zijn maar toch belangrijk genoeg om nog eens te benadrukken:

Timing en insteek: te vroeg, te onduidelijk, te laat en te vooringevuld leiden mogelijk tot onnodige weerstand

Het participatiebeleid benoemt de ervaring dat mensen pas echt aanschuiven als plannen concreet worden en duidelijk wordt wat het voor hen betekent. In de dorpen geldt dat extra sterk: als de gemeente of projectontwikkelaar te laat komt, zijn de beelden in de hoofden misschien al gevormd (*news travels fast*) en is weerstand moeilijk te keren. Maar als ze te vroeg komt met iets wat nog niet uitgewerkt is, en dat nog kan veranderen, wekt dat mogelijk zorgen en argwaan. De dorpen verwachten dat je eerst komt praten, en komt vragen hoe het zou kunnen, niet dat je een half plan presenteert.

Mensen zijn niet participatiemoe, maar wel moe van schijnparticipatie

Meerdere dorpen benoemen expliciet dat ze moe zijn van processen waarbij ze hun verhaal mogen doen maar er

niets mee gebeurt. Als de gemeente een participatieproces opzet maar de inbreng niet aantoonbaar iets verandert aan het plan, is de schade groot. Niet alleen voor dat specifieke project, maar voor het vertrouwen in de gemeente als geheel.

Stedelijke logica en te weinig oog voor wat er in de dorpen leeft

Projecten die in een stedelijke context vanzelfsprekend zijn, kunnen in de dorpen volledig verkeerd landen. De dorpen zijn klein genoeg dat één project het hele karakter kan beïnvloeden, fysiek én sociaal. Dat risico is het grootst bij projectontwikkelaars, die vooral een kans, een locatie of een businesscase zien. Als het project klaar is, zijn ze weg. Ze kennen de informele gewoontes en afspraken niet, de sociale verhoudingen niet, de geschiedenis niet. Een projectontwikkelaar die zich daar niet in verdiept verstoort niet alleen de fysieke omgeving maar ook de sociale. En de gemeente, die de vergunning verleent en het proces bewaakt, kan in de ogen van de dorpen medeplichtig worden aan die verstoring. Ook als ze zich formeel aan alle participatieregels houdt.

Nuancering: niet al deze risico's hebben evenveel impact

Wat wij als risico's zien, heeft overigens de meeste impact in de dorpen met de meeste georganiseerde gemeenschapskracht: Ankeveen, Kortenhoef, Nederhorst den Berg en Nieuw-Loosdrecht. In Breukeleveen en 's-Graveland is de opgave eerder hoe de gemeente een minder hechte of individualistischere gemeenschap kan versterken zonder haar te veel te belasten. Oud-Loosdrecht zit daar tussenin.

Een tweede nuancering die we moeten maken, is natuurlijk dat het voorgaande niet bij elk onderwerp even sterk van toepassing is. Onderwerpen die meer impact hebben, zullen logischerwijs zwaarder wegen. Of zullen, en dat is de andere kant van de medaille, misschien überhaupt veel gedoe opleveren. Dat is een afweging die de gemeente vooraf kan maken.

En ten derde betekent meebeslissen en invloed uitoefenen niet automatisch: altijd je zin krijgen. Mensen snappen dat echt wel. Ze zijn zich er terdege van bewust dat de gemeente ook haar eigen opgaven heeft, en geen wonderen kan verrichten. En dat de gemeente eigen opgaven heeft die niet altijd in sync zijn met wat de dorpen willen: woningbouw, energietransitie, financiële kaders, regionale verplichtingen. Meer

woningbouw kan dorpse rust onder druk zetten. Energiebeleid kan leiden tot plannen in een landschap dat inwoners koesteren. Bezuinigingen kunnen betekenen dat dorpsbudgetten toch niet ongewijzigd blijven. Dat mensen hier op zich (mits het duidelijk en tijdig uitgelegd wordt) best begrip voor hebben, is echter geen vrijbrief om voorgaande minder serieus te nemen.

Zes aanbevelingen om een solide relatie met de dorpen op te bouwen

Het voorgaande overziend, sluiten we dit hoofdstuk graag af met zes adviezen aan de nieuwe gemeente, die helpen om een solide relatie met de dorpen op te bouwen.

Ontwerp de kaders voor het proces waarbij de gemeente aansluit bij bewonersinitiatieven samen met inwoners

Allereerst: de handvatten voor ambtenaren bij het uitvoeren van het participatiebeleid zijn in onze optiek voor de situatie waarbij de gemeente aansluit bij de dorpen onvoldoende ver uitgedacht. Het lijkt ons zeer verstandig dat de gemeente hier een nieuw proces of een vast framework voor ontwerpt. En natuurlijk moeten inwoners en dorpsregisseurs mede-ontwerpers zijn van de kaders voor dat participatieproces. Begin met de vraag wat inwoners nodig hebben van de gemeente, en ontwerp vervolgens samen het proces.

Bepaal samen: hoe sluit de gemeente aan, met welke houding stapt ze in welke situaties in, wat biedt ze, en hoe bewaakt ze zorgvuldigheid zonder de regie over te nemen? En vooral: hoe borg je dat je het sámen doet?

Dat is een fundamenteel andere insteek dan het beleid nu impliciet veronderstelt. De insteek dat ze standaard 'mee-beslissen' op basis van gemeentelijke kaders, maakt hun eigen wensen en behoeften per definitie ondergeschikt aan die kaders. En dat is niet volledig terecht. De mensen die weten hoe de dorpen werken, weten ook het beste welke werkwijze daarbij past. Dat is ook meer dan een semantisch spelletje: 'mee-beslissen op basis van kaders' is een frame dat de grondhouding én het gedrag van ambtenaren die aansluiten kan sturen.

Maak rollen en verwachtingen expliciet duidelijk bij de start van een traject

De dorpen zijn niet participatiemoe, maar moe van participatie die niets oplevert. Bovendien is er sprake van reserve en scepsis, die is ontstaan door ervaringen in het verleden en wordt geprojecteerd op de toekomst. Zeker wanneer de gemeente aansluit bij een bewonersinitiatief is dat van belang om mee te nemen.

Zorg dat de kaderstellende en presterende rol van de gemeente niet automatisch prevaleert. Als die rollen worden ingezet bij iets dat inwoners zelf (aan)dragen, zonder aanleiding of zonder dat vooraf besproken is wanneer of waarom ze nodig zijn, ervaart men dat mogelijk als bemoeienis. En dat leidt tot weerstand. Bepaal daarom samen met inwoners expliciet alle rollen en verwachtingen. Maak expliciet welke consequenties dat heeft in hoe de gemeente zich opstelt, naar zaken kijkt en handelt. Communiceer dat expliciet aan de initiatiefnemers. Onduidelijkheid over de rol van de gemeente is potentieel een van de belangrijkste bronnen van wrijving.

Wees eerlijk over hoeveel ruimte inwoners én gemeente echt hebben

Het is niet realistisch te verwachten dat de gemeente altijd de dorps agenda volgt, en dat snappen mensen best. Wat wel realistisch is: de gemeente benoemt die spanning eerlijk, gaat vroeg in gesprek en gebruikt de dorpskennis uit de cv's om te begrijpen wat er op het spel staat. Een gemeente die een moeilijk besluit goed uitlegt en laat zien dat ze de consequenties snapt, bouwt meer vertrouwen dan een gemeente die nooit duidelijkheid geeft.

Ontwikkel een afwegingskader voor algemeen belang en rol(switches) van gemeente

Ontwikkel een afwegingskader voor het afwegen van het algemeen belang en de vraag wanneer de gemeente welke rol activeert bij bewonersinitiatieven. In de dorpen zijn rollen historisch vergroeid. Bewoners runnen voorzieningen die elders gemeentelijke verantwoordelijkheid zijn. Strikte rolvastheid kan betekenen dat de gemeente taken terugpakt die inwoners al decennia zelf uitvoeren, of dat ze afstand houdt terwijl inwoners juist ondersteuning nodig hebben.

Inventariseer per dorp welke taken feitelijk bij bewoners liggen en maak daar expliciete afspraken over. Gebruik het uitdaagrecht actief: formaliseer waar mogelijk dat bewoners taken uitvoeren die elders gemeentelijk zijn, zodat ze daarvoor ook ondersteuning kunnen krijgen. Wees terughoudend met het terugpakken van taken die bewoners zelf uitvoeren, ook als dat juridisch eenvoudiger lijkt. En betrek altijd de dorpsregisseur in die afweging. Die kent de lokale context die nodig is om die afweging goed te maken. Een generieke beleidsambtenaar die die afweging alleen maakt, mist de kennis en het vertrouwen dat daarvoor nodig is.

Vooraf voor de toezichthoudende rol is dit relevant. Stel in het afwegingskader

rond die toezichthoudende rol expliciet dat bewezen initiatieven met een lange staat van dienst een licht regime krijgen, geen stedelijk regime. Neem de markt in Ankeveen: die wordt al jaren volledig door inwoners georganiseerd, draait naar volle tevredenheid en heeft een eigen bewezen legitimiteit. Op welk moment en op basis van waarvan gaat de gemeente daar toezicht op houden? Of denk aan de angst dat er voor kleine evenementen na de fusie leges moeten worden betaald, omdat dat in Hilversum wel zo is. In Wijdmeren is die regel er nu niet. Waarom zou dat ineens wel moeten gelden?

Inventariseer welke initiatieven en informele afspraken er nu in elk dorp zijn

Inventariseer vóór 1 januari 2027 per dorp welke initiatieven al jaren draaien en welke informele afspraken daarover bestaan met Wijdmeren. Gebruik die inventarisatie als vertrekpunt voor de beoordeling van toestemming en voor de toezichthoudende rol. Daarmee kunnen nieuwe kaders worden gebaseerd op wat al bewezen werkt. En dat vormt tegelijkertijd een erkenning van dat laatste.

Werk vanuit relaties en organiseer je ook vanuit dat principe

Het laatste advies dat we geven, is een gelaagd advies. De dorpen draaien op (wederkerige) relaties. Als je echt goed

wilt samenwerken met de dorpen, realiseer je je dat die relaties er ook zijn met de gemeente. Door je bewust te zijn van de vraag hoe de gemeente omgaat met inwoners in verschillende soorten relaties, kun je ongeacht het onderwerp op de meest effectieve manier de dorpen in stappen.

Soms levert de gemeente producten of diensten die eenvoudig en voorspelbaar zijn, soms vraagt een situatie meer maatwerk of samenwerking, en soms gaat het juist om handhaving of beheer van de openbare ruimte. Deze verschillen vragen om een andere manier van kijken naar dienstverlening: niet één uniforme aanpak, maar aandacht voor de specifieke relatie die de gemeente met inwoners heeft. Door de relatie als uitgangspunt te nemen, ontstaat er samenhang: tussen de gemeente en de samenleving, maar ook binnen de organisatie zelf. Afdelingen die inhoudelijk heel verschillend werk doen, dragen allemaal bij aan hetzelfde doel: betekenisvolle, menselijke dienstverlening. Het relationele perspectief maakt zichtbaar dat iedereen, van beleidsmedewerker tot uitvoerder, van handhaver tot KCC-medewerker, onderdeel is van één geheel. Vanuit die verbinding kan vervolgens gezamenlijk worden bepaald wat er in de praktijk nodig is om inwoners écht goed te helpen. De unieke eigenschappen van de dorpen

maken van dit relatiedenken een nog krachtiger instrument. Stel relaties daarom centraal in alle interacties en transacties met de inwoners. Vier wat er al is. Een gemeente die erkent wat de dorpen hebben opgebouwd, bouwt goodwill op die ze later kan gebruiken. Maar: accepteer ook dat de relatie grotendeels asymmetrisch is. Veel initiatieven in de dorpen hebben de gemeente niet *per definitie* nodig om te bestaan; de dorpen regelen het zelf anders wel. Die asymmetrie erkennen is de basis voor een gelijkwaardige samenwerking.

Wees je bovendien bewust van twee dingen:

Relaties liggen er niet alleen met formele structuren en figuren, als beleidsafdelingen en dorpsregisseurs. Relaties verlopen heel snel via informele, vaak onzichtbare lijntjes: mensen bellen iemand die ze kennen en die hun situatie kent. Na de fusie verdwijnt die infrastructuur misschien grotendeels.

Nieuwe ambtenaren kennen de mensen niet, de dorpen niet, de (soms stilzwijgende) afspraken niet en de geschiedenis niet. En als intern dan niet helder is wie eigenaar is van een vraag, wat de status is en welke afspraken zijn gemaakt, bestaat het gevaar dat initiatieven tussen afdelingen vallen.

Zorg daarom voor één intern aanspreekpunt per initiatief of vraag uit de dorpen, met mandaat en zichtbaarheid in de organisatie. Het ligt in de lijn der verwachting dat dit een dorpsregisseur is, maar het is lijkt ook verstandig om een coördinerende casusregisseursfunctie in te richten voor complexere initiatieven. Richt daarbij een interne workflow in: wie is eigenaar, wat is de status, wat is eerder besproken? En het kan geen kwaad om een interne reflectietafel in te richten voor complexe dorpscasussen, zodat opgebouwde kennis niet bij enkele mensen blijft hangen.

Ten slotte: investeer in het daadwerkelijk opbouwen van relaties met de mensen in de dorpen. Niet alleen met de vaste structuren als bewoners- en activiteitenverenigingen zoals Stichting Oranje Festiviteiten Ankeveen (SOFA), Bewonersvereniging Loosdrechtse Plassen (BELP), en Stichting SLOEP. Die zijn belangrijk, maar wat zo mooi is in de dorpen: initiatieven kunnen aan

elke keukentafel of op elk dorpsplein ontstaan. Het is dus heel waardevol om een zo groot mogelijk netwerk in de dorpen te hebben. Ook hier geldt dat natuurlijk primair voor de dorpsregisseurs, die die rol al met verve vervullen. Maar het is toch verstandig om ook te investeren in de in relationele vaardigheden van ambtenaren die op een andere manier met de dorpen te maken (gaan) krijgen. Maak de dorps-cv's bijvoorbeeld verplichte onboarding voor alle ambtenaren die met de dorpen te maken krijgen. Wat ook helpt: wees aanwezig zonder agenda. Aanwezigheid bij evenementen en activiteiten bouwt meer relatie dan participatieavonden. En lest best: onthoud wat je hebt gehoord. De dorps-cv's zijn een eerste stap, maar de relatie vraagt om een gemeente die die kennis ook echt gebruikt.

Heel veel succes in de toekomstige samenwerking met deze prachtige dorpen vol geweldige mensen!

theRevolution

Saturnusstraat 60-Unit 78 | 2516 AH Den Haag

070 220 82 00 | info@therevolution.nl

www.therevolution.nl